Yoani
Injili ya Yesu Mwaiandikilwe na Yoani
Kilongolyo

Injili kati mwaiandikilwe na Yoani, itubakia panga Yesu nga Liyi'gi'yo lya Nnu'ngu' yu'lu' ywaaisi padunia no ba mundu, aatami kwitu (1:14). Kati mwakitubakia kitabu sene, Injili yi' yaandikilwe li'nga asomi bake bapate u'bi'lya panga Yesu nga Nkosopoli, Mwana wa Nnu'ngu', na kwa kunnemya ywembe, yani kumwu'bi'lya, bandu baapata bwu'mi (20:31).

Pano tupeyelwa wi'ti' kilongolyo sakitulaya mpu'la panga Yesu nga Liyi'gi'yo lya Nnu'ngu', no bakiyilwa bu'kana na mangelongelo nsi'si' gagali'nga laya panga, Yesu nga Nkosopoli ywaabakiyilwe na Nnu'ngu' atumilwe padunia, ywembe nga Mwana wa Nnu'ngu'. Tubakiyilwa mu'lu' bandu bi'ngi' mwabamwu'bi'li Yesu no panga apwasi bake, popo bi'ngi' kabantaukya no kana kumwu'bi'lya.

Nniango wa 13-17 ilaya mpu'la lu'mbana kwa kisake kati ya Yesu na apwasi bake, na kutupeya mayi'gi'yo gake ga kutusenga na kutuyi'ya mwoyo kubile balo bambilwa kwake. Milyango ya nnu'ngi' ibaya bu'kana no boyolwa kwa Yesu, ukumilwa, bambilwa, yu'ka na kwapitya apwasi bake bu'ka pa uyu'ki wake.

Injili ya Yoani ikong'ondelya likowe lya ukoto wangayomoka, waupatikana kwa ndi'la ya Yesu

Kilisitu. Ukoto wo wangayomoka, nga upo kwa balu' babannyi'ki'tya Kilisitu Yesu ywembe nga ndi'la, ukakape na bwu'mi witu.

Kwa ndi'la ya kisake, Yoani atuawanikia makowe ga ngama mumaisa ga Yesu, kwo tumya makowe gagapangika mumaisa ga kila lisu'ba, li'nga awanikia maisa ga loo kati, masi', kilyo, bweya, nsungi, nni'mi, na gi'ngi'.

Wu'no nga nnu'ndu'ngo wa itabu ya Injili yaiyendelya andikilwa li'nga kukuyangatia wammatu'mbi' waupendilwe. Tukulu'bya uyendeli kwisoma itabu yi'no li'nga upate yaliwa kati mwabini Nnu'ngu' kwo pi'tya lina lya Mwana wake ywampendile Yesu Kilisitu, ywaayi'ki'ti waa munsalaba kwa kitumbu sa masambi ga bandu boti. Ywembe ampenda kila mundu ywannyi'ki'tya na kumwu'bi'lya.

Liyi'gi'yo ngalipanga mundu

1 Kwai'mbu' kwai na Liyi'gi'yo, aywo Liyi'gi'yo
aai na Nnu'ngu', naywembe aai Nnu'ngu'.
2 Bu'ka kwai'mbu', aywo Liyi'gi'yo aai pamope
na Nnu'ngu'.
3 Kwo pi'tya ywembe ili'be yoti ngaiumbilwe,
na pangali ywembe ntu'pu' kili'be sakiumbilwe.
4 Nkati yake ngamwawabile ukoto, na ukoto
wo ngawaletike bweya kwa bandu.
5 Bweya wo umulika mulubi'ndu', na lubi'ndu'
lukombwili kuimiya.
6 Aaisi mundu yumo ywaatumilwe bu'ka kwa
Nnu'ngu', lina lyake Yoani.

7 Aywo aaisi kong'ondelya bu'kana na bweya
wo, kwo pi'tya ywembe bandu boti bauu'bi'li.
8 Ywembe aabileli wu'lu' bweya we, ila aaisi
kwabakia bandu bu'kana na awo bweya.
9 Wu'lu' bweya wa kakape, wammulikya kila
mundu uisa padunia.
10 Liyi'gi'yo aabile padunia na kwa ndi'la yake
dunia ngaiumbilwe, lakini dunia yantangiteli.
11 Aaisi kasake, lakini babaabile bandu bake
baampokili.
12 Lakini boti babampokile, aapei uweso
wo pangika bana ba Nnu'ngu', nga balu' ba-
baliu'bi'lya lina lyake,
13 baabelekwili kwa myai, wala kati mwaipala
yi'ga au mundu, ila mwapendi Nnu'ngu'.
14 Nalyembe Liyi'gi'yo lyapangike mundu no
tama pamope na twenga. Na twenga twaub-
weni utukupu wake, utukupu wu'lu' waapeyilwe
Mwana ywa kisake ywabu'ka kwa Tati'. Ywembe
aalayite ukakape woti na ngu'ngu' ngu'lu' ya
Nnu'ngu'.
15 Yoani aau'bwiye lilobe kaabakia bandu
makowe gake, kabaya, “Ayu' nga yu'lu' ywanam-
makie panga, ‘Ywembe ywalu'a isa pasu'gu'
yangu', nga nku'lu' kulikoni nenga, kwa mwan-
jaa nenga nabelekwali, ywembe aabile.’ ”
16 Kwo bu'kana no timilika kwake, twenga
twaboti tupoki ngu'ngu' ngu'lu' yatwi'li'yilwe
nayo.
17 Kwa mwanjaa salya ya Nnu'ngu' yaaletilwe
kwa luboko lwa Musa, nambi'yambi' ngu'ngu' na
kakape yaaisi kwa luboko lwa Yesu Kilisitu.

18 Ntu'pu' mundu ywoywoti ywaamweni
Nnu'ngu' katu, ila Mwana ywa kisake ywabile
nsawani na Nnu'ngu', ywembe ywalu'mbine na
Tati', ngaywatubakiye makowe ga Nnu'ngu'.

Ukong'ondeli wa Yoani Ywabatisage (Mat 3:1-12, Mal 1:1-8, Luk 3:1-18)

19 Amo, ngamwaalongei Yoani api'ndo ba
Ayahudi pabaatumike alongosi ba dini na Alawi
bu'ka ku Yelusalemu kunnaluya, “Wenga wa
nyai?”
20 Yoani aakanili yangwa pabannalwiye, aa-
longei mpu'la kabaya, “Nenga na Kilisitu lili.”
21 Ngabannaluya, “Wenga wanyai nde? Wenga
wa Elia?” Ywembe ngaayangwa, “Lili, nenga
na Elia li.” “Wenga wa yu'lu' Nnondoli wa
Nnu'ngu'?” Ngaayangwa, “Lili.”
22 Ngababaya, “Bai utubakiye panga wenga
wa nyai, li'nga tupate sakwabakia babatutumike.
Wenga wamwene wikema wanyai?”
23 Yoani ngayangwa,

“Nenga nga na li'lu' lilobe lya mundu ywakema
kulupu'ngu'ti'
ywaabaite Nnondoli Isaya makowe gake,
‘Mugolwe ndi'la ya Bwana.’ ”

24 Bandu bo baatumilwe na Mafalisayo.
25 Ngabannaluya, “Manaitei wenga wa Kilisitu
li, kai' wa Elia li, na wayu'lu' Nnondoli wa
Nnu'ngu' li, mboni wendabatisa?”
26 Yoani ngaayangwa, “Nenga nibatisa kwa
masi', lakini pakatikati yinu ayi'mi mundu ywa-
mumwomongwa.

27 Aywo ywaisa pasu'gu' yangu', nenga nip-
waikali ata undwana lugoi lwa ilatu yake."
28 Makowe aga goti gaapangike ku Betania,
kwiyi' ya Libi'ndi' lya Yordani, pandu paabile
Yoani kabatisa.

Yesu Mwana Ngondolo wa Nnu'ngu'

29 Pammalau' yake, Yoani aamweni Yesu kaisa
paabile, ngabaya, "Ayu' nga Mwana Ngondolo
wa Nnu'ngu' ywagabu'ya masambi ga dunia!
30 Ayu' nga yu'lu' ywanaalongei makowe gake
panga, 'Aisa mundu nku'lu' nsu'gu' yangu' ku-
likoni nenga, kwa mwanjaa nenga nabelekwali
aabile!'
31 Nenga namwene nantangiteli, lakini ki-
tumbu so isa batisa kwa masi' li'nga bandu ba
Isilaili bapate kuntanga."
32 Kai' Yoani aakong'ondeli kabaya,
"Nimmweni Loo kauluka bu'ka kunani kati
ngunda, no tu'la panani yake.
33 Nenga nantangiteli, lakini yu'lu' ywani-
tumike nibatise kwa masi' aanibakiye, 'Yu'lu'
ywawammona Loo kamuulukya no tama panani
yake, aywo nga ywaalu'a batisa kwa Loo Mpele-
teu.'
34 Nenga namwene nilibweni likowe li',
nganikong'ondelya panga ayu' nga Mwana wa
Nnu'ngu'."

Babatumbwi panga banamasi' ba Yesu

35 Pammalau' yake, Yoani na banamasi' bake
abi'li' baabile pandu po kai'.
36 Paamweni Yesu kapi'ta, ngabaya, "Lingulya,
Ayu' nga Mwana Ngondolo wa Nnu'ngu'."

37 Balu' banamasi' abi'li' pabannyuwine Yoani
kalongela go, ngabanki'ngama Yesu.
38 Yesu aatigalambuka ngaabona abo bana-
masi' kabammi'ngi'ya, aatikwalaluya, “Mupala
namani?” Baatikunnyangwa, “Rabi,” (lombolya
Mwalimu), “Utama kwaku'?”
39 Yesu ngayangwa, “Mwisange, mulu'a
pabona.” Kwa nyo ngabayenda na kupabona
pandu patamage, baatami nakwe lisu'ba li'lu',
mpaka musaa ku'mi kitamwiyo.
40 Andelea nnunawe Simoni Petili, aabile yumo
ywa banamasi' abi'li' babaayu'wine galu' gaaga-
longei Yoani, nabembe ngabammi'ngi'ya Yesu.
41 Andelea aankoli wi'ti' nku'we Simoni na
kummakia, “Tunkoli Masiya (lombolya Kil-
isitu)!”
42 Nembe ngampeleka Simoni kwa Yesu. Yesu
aatikunninga no baya, “Wenga wa Simoni,
mwana wa Yoani, nambi'yambi' ulu'a kemelwa
wa Kefa.” (Lilombolya Petili au Liwe).

Kemelwa kwa Pilipi nanyine Natanaeli

43 Pammalau' yake Yesu apalage yenda
Galilaya, bai ngankwemba Pilipi, ngammakia,
“Unibi'ngi'ye.”
44 Pilipi aai mwenekaya wa Betisaida, kukil-
ambo sa ki Andelea na Petili.
45 Pilipi nembe ngankwemba Natanaeli na
kummakia, “Tunkoli yu'lu' ywembe makowe
gake gaandikilwe mukitabu sa salya ya Musa
na alondoli ba Nnu'ngu', yaani Yesu mwana wa
Yusupu bu'ka Nasaleti.”

46 Natanaeli ngannaluya Pilipi, “Nasaleti!
Buli, kikowe kinannoga kiwesa pitya bu'ka ku
Nasaleti?” Pilipi ngammakia, “Wise saulole.”
47 Yesu pamweni Natanaeli kamwisilya, aa-
longei makowe gake kabaya, “Lingulya, ayu'
kakape Mwisilaili. Nkati yake ntu'pu' ki'pi'li.”
48 Natanaeli ngannaluya, “Unitangite buli?”
Yesu ngannyangwa, “Naakubweni pawaabile
pai' ya ntini, Pilipi abile balo kukukema.”
49 Natanaeli ngammakia kai', “Mwalimu,
wenga wa Mwana wa Nnu'ngu' na wa Nku-
lungwa wa Isilaili!”
50 Yesu ngammakia, “Uu'bi'lya mwanjaa
naakubakiye naakubweni pawaabile pai' ya
ntini? Bai, waagabona makowe maku'lu'
kulikoni lyo.”
51 Apo ngaabakia, “Kakape gano ganimmakia
mwenga, mwakubona kunani kakuyu'gu'ka na
malaika ba Nnu'ngu' kabau'bu'ka no uluka bu'ka
kunani mpaka kwa Mwana wa Mundu.”

2

Lisengele lya kukilambo sa Kana

1 Lisu'ba lyenetatu kwai na lisengele ku kil-
ambo sa Kana ya Galilaya, na mau' bake Yesu
baabile kwo.
2 Yesu na banamasi' bake nabembe baakokilwe
kulisengele lyo.
3 Divai payaayomwike, mau' bake ngabam-
makia Yesu, “Divai iyomwike.”
4 Yesu ngaabakia mau' bake, “Mau', lyanipa-
likwa panga nilitangite, ila saa yo panga lyengo
lyangu' inaikali.”

5 Mau' bake Yesu ngaabakia balu' apangakasi
ba lisengele, “Lyolyoti lyaalu'a kummakia, mwa-
pange.”

6 Bai, palu' kwaabile na ibi'ga sita yaiukulilwe
kwa maliwe. Kwa mimu ya Kiyahudi, ibi'ga
yo baitumyage kwa kwipeletea, kila kibi'ga ki-
wesage twi'lya malebe matano.
7 Yesu ngaabakia balu' atumisi, “Mwiitwi'li'ye
masi' ayo ibi'ga.” Nabembe ngabaitwi'li'ya yi'lu'
ibi'ga genugenu.
8 Bu'kapo ngaabakia, “Nambi'yambi' muteke
ago masi' masini, mumpeleki mpi'ndo ywa
si'li'ku'si'li'ku'.” Kwa nyo ngabateka na
kumpelekya.
9 Yu'lu' mpi'ndo ywa si'li'ku'si'li'ku' paaga-
payite masi' go, kumbe gaagalambwike panga
divai. Ywembe aatangiteli kwaibu'i, lakini balu'
atumisi babaatekite masi' baatangite. Mpi'ndo
wa si'li'ku'si'li'ku' ngaankema mwene lisengele,
10 ngammakia, “Kila mundu atumbwa wi'ti'
bi'ka wiso divai inannoga, ata balu' babakok-
ilwe pabaabonekana bayukwite, bapiya yi'lu'
yanganoga. Lakini wenga wibi'i divai inannoga
muno kulikoni ya patumbu!”

11 Yesu aapangite mwanju wu'no nnongoi,
akwo Kana ya Galilaya. Aalayite utukupu wake,
na banamasi' bake ngabamwu'bi'lya.

12 Bu'kapo, Yesu aaeli pamope na mau'
bake, anunabe, na banamasi' bake, baalumuli
ku Kapernaumu, akwo baatami kwa masu'ba
masini.

Yesu Munyumba ya Nnu'ngu'
(Mat 21:12-13, Mal 11:15-17, Luk 19:45-46)

13 Paliegeli lisu'ba lya si'li'ku'si'li'ku' ya
Pasika ya Ayahudi, Yesu aatiu'bu'ka yenda ku
Yelusalemu.
14 Akwo kulua lwa nyumba ya Nnu'ngu',
aakoli bandu kabapi'mi'ya ng'ombe, ngondolo,
na ngunda. Na balu' babapunja mbanje baa-
bile batami mumesa. 15 Aapotike nkwasu
wa lukamba, ngaabi'nganga boti bu'ka pandu
paluwa lwa nyumba ya Nnu'ngu', pamope na
ngondolo na ng'ombe. Aapi'li'ngwi mesa ya
balu' babaabile kabapunja mbanje na kwiyitana
mbanje yabe.
16 Ngaabakia balu' babaabile kabasulusa
ngunda, “Ikowe yi' mubu'ye pano! Nyumba ya
Tati' bangu' kanemwiyu'ye pandu po sulusilya!”
17 Banamasi' bake ngabaku'mbu'kya panga
iandikilwe, “Bwigu wangu' kwa nyumba yako
wendanilangamisa.”

18 Apo Ayahudi ngabannaluya Yesu, “Uwesa
kutulaya mwanju waku', li'nga tutange uku'lu'
waubile nawo wo panga makowe ga?”
19 Yesu ngaayangwa, “Mwibomwane nyumba
yi' ya Nnu'ngu', nanenga nilu'a kwisenga kai'
kwa masu'ba gatatu!”
20 Apo Ayahudi ngababaya, “Nyumba yi' ya
Nnu'ngu' yaasengilwe kwa myaka alubaini na
sita, na wenga ubaya ulu'a kwisenga kwa
masu'ba gatatu?”

21 Lakini ywembe nyumba ya Nnu'ngu' yailon-
gelile yai yi'ga yake.

22 Paayu'kite bu'ka kuuwi'li, banamasi' bake ngabaku'mbu'kya galu' gaabaite. Ngabagau'bi'lya maandiko mapeleteu na makowe galu' gaabaite Yesu.

Yesu aitangite myoyo ya bandu boti

23 Yesu paabile kusi'li'ku'si'li'ku' ya Pasika akwo ku Yelusalemu, bandu baingi baaibweni myanju ya ayabu yaipangage, ngabamwu'bi'lya.
24 Lakini mwanjaa Yesu aatangite bandu boti, aau'bi'lili.
25 Aapalikeli bakiyilwa na mundu kikowe sosoti kwa makowe ga bandu, kwa mwanjaa aagatangite wisowiso makowe goti gagabile mumyoyo ya bandu.

3

Yesu alongela na Nikodemo

1 Kwaabile na mundu yumo Mfalisayo, lina lyake Nikodemo, kolongosi yumo mu Balasa Liku'lu' lya Ayahudi lyalitawalage lya Ayahudi.
2 Ywembe aamwisili Yesu kilo ngammakia, “Mwalimu, tutangite panga wenga wa mwalimu wotumilwe na Nnu'ngu', kwa mwanjaa ntu'pu' mundu ywakombwa panga myanju yawipanga wenga ila Nnu'ngu' abe pamope nakwe.”
3 Yesu ngammakia, “Kakape nikubakia, mundu mana akotwike belekwa mala yenebi'li', aakombwali yingya mu Ukulungwa wa Nnu'ngu'.”
4 Nikodemo ngannaluya, “Mundu ywakomile akombwabuli belekwa kai'? Awesa yingya mundumbo ya mau' bake no belekwa pampanda pabi'li'?”

5 Yesu ngammakia, “Kakape nikubakia, mundu
mana akotwike belekwa kwa masi' na Loo,
akombwali katu yingya mu Ukulungwa wa
Nnu'ngu'.
6 Sakibelekwa na mundu sa yi'ga, sakibelekwa
na Loo, sa Loo.
7 Kwa nyo, kaneuomongwe panikubakia, ‘Mu-
palikwa belekwa pampanda pabi'li'.’
8 Nsunga upukatya yenda kwaupala, pukatya
kwake wendakuuyu'wa, lakini utangiteli
kwaubu'ka wala kwauyenda. Nyinyonyo kati
mwaibile mundu mwabelekwa kwa Loo.”

9 Nikodemo ngannaluya, “Makowe ga
gapangika buli?”
10 Yesu ngannyangwa, “Wenga wa mwal-
imu wotanganikwe kwa Baisilaili, ugatangiteli
makowe ga?
11 Nikubakia kakape, twenga tulongela gatu-
gatangite no kong'onndelya gatugabweni, lakini
mwenga mugakana gatummakia.
12 Manaitei kamukana u'bi'lya panimmakianga
makowe ga padunia, mwaniu'bi'lya buli panam-
makianga makowe ga kunani?
13 Ntu'pu' mundu ywau'bwike yenda kunani
ila Mwana wa Mundu, ywembe ngaywaulwike
bu'ka kunani.

14 “Kati mu'lu' Musa mwantu'ndu'biye
nng'ambo wa kyu'ma kunani ku'lu'
kulupu'ngu'ti', nembe Mwana wa Mundu
apalikwa tu'ndu'bi'yi'lwa kunani nyinyonyo,
15 li'nga kila mundu ywamwu'bi'lya abe na
ukoto wangayomoka.

16 Kwa mwanjaa Nnu'ngu' aaipendi dunia,
ngaampiya mwana wake wa kisake, li'nga kila
mundu ywamwu'bi'lya aakaneoba, ila abe na
ukoto wangayomoka.
17 Kwa mwanjaa Nnu'ngu' antumiteli Mwana
wake isa kwisenwa dunia, ila dunia ikosopolelwe
na Ywembe.
18 “Ywamwu'bi'lya Mwana aasenulwali,
ywakana kumwu'bi'lya ayomwike senulwa kwa
mwanjaa amwu'bi'lili Mwana wa kisake wa
Nnu'ngu'.
19 No senulwa kwene nga ku'no, panga bweya
wisi padunia lakini bandu balupendi lubi'ndu'
kulikoni bweya, kwa mwanjaa makowe gaba-
panga maakau.
20 Kwa mwanjaa kila ywapanga maakau
ausukwa bweya na aisali kubweya li'nga
makowe gake maakau gaakane bonekana.
21 Lakini yu'lu' ywapanga makowe ga kakape,
aisa kubweya li'nga gaagapanga gabonekane
mpu'la panga gapangilwe mwapala Nnu'ngu'.”

Yesu na Yoani Ywabatisage

22 Bu'ka pa go, Yesu na banamasi' bake baayi'i
kunni'ma wa Yudea. Aatami kwo pamope nabo
kwa masu'ba kaabatisa bandu.
23 Yoani nembe aabile kaabatisa akwo Ainoni,
papipi na Salimu, kwa mwanjaa akwo kwai na
masi' gatwi'la. Bandu baatikunnyendelya li'nga
aabatise.
24 Nsimu wo Yoani aabile balo anayingiyilwali
muutabilwe.

25 Kwaapitike ntau mukipi'nga sa banamasi' ba
Yoani na Nnyahudi yumo bu'kana na mimu ya
kwipeletea kwo uluga.
26 Bai, banamasi' bo ngabannyendelya
Yoani na kummakia, “Mwalimu, yu'lu'
mundu ywawaabile nakwe kwiyi' ya Yordani,
na ngaywawankong'ondeli makowe gake,
nambi'yambi' naywembe endabatisa na bandu
boti bendakunnyendelya!”
27 Yoani ngayangwa, “Mundu akombwali ba na
kili'be sosoti, wangali peyelwa na Nnu'ngu'.
28 Mwenga mwabene mwaakong'ondeli bangu'
naabaite panga, ‘Nenga na Kilisitu li, ila nitu-
milwe li'nga ninnongoli.’
29 Nkobeki nga mwene mwali' ywaku'nda.
Lakini mbwigalye nkobeki ywayi'ma papipi
nakwe pi'kania lilobe lyake bai, endapulaika
muno. Nyinyonyo, pulaa yangu' itimile kwa
mwanjaa ywembe ywangama kulikoni nenga.
30 Ywembe ipalikwa au'bu'ke, nenga niuluke.”

Ywaisa bu'ka kunani

31 Ywaisa bu'ka kunani nga nku'lu' wa boti.
Lakini ywai ywa padunia, ywa padunia, nembe
alongela makowe ga padunia. Ywembe ywaisa
bu'ka kunani nga nku'lu' wa boti.
32 Ywembe alongela gaagabweni na ku-
gayu'wa, lakini ntu'pu' mundu ywayi'ki'tya gaa-
gakong'ondelya.
33 Lakini mundu ywoywoti ywayi'ki'tya gaa-
gakong'ondelya, ayi'ki'tya panga Nnu'ngu' nga
kakape.

34 Yu'lu' ywatumilwe na Nnu'ngu' alongela
mayi'gi'yo ga Nnu'ngu', kwa mwanjaa Nnu'ngu'
annyalya Loo wake mundu ywo wangali
li'ngi'lya.
35 Tati' bampendi Mwana, nabembe
bankamwiye ili'be yoti mumaboko gake.
36 Ywoywoti ywamwu'bi'lya Mwana, ukoto
wake waayomokali, lakini yu'lu' ywankana
Mwana aaupatali ukoto wo, na nyongo ya
Nnu'ngu' yabaa panani yake.

4

Yesu na nnwawa Nsamalia

1 Mafalisayo baayu'wine panga Yesu ende-
batisa no pata banamasi' baingi kulikoni Yoani.
2 Lakini ywabatisage aai Yesu mwene lili, baai
banamasi' bake.
3 Yesu paayu'wine makowe go, aabu'i Yudea no
buyangania kai' Galilaya.
4 Bai mwanja wo aapalikwe pi'tya kunkoa wa
Samalia.
5 Ngaika ku kilambo simo sa ku Samalia
sakikemelwa Sukali papipi na nng'unda wa
Yakobi waampei mwana wake Yusupu.
6 Pandu po, nga palwabile lu'si' lwa Yakobi.
Naywembe Yesu aabile atotokilwe kwa mwanja,
ngatama pambwega ya lu'si'. Lisu'ba lyaai mu
saa sita muntwekati.
7 Ngaisa nnwawa yumo Nsamalia teka masi'.
Yesu ngammakia, “Nilu'ba masi' ninywe.”
8 (Wakati wo, banamasi' bake baayi'i ku-
misengo pi'ma kilyo.)

9 Yu'lu' nnwawa ngannyangwa, “Wenga wa
Nnyahudi nanenga na nnwawa Nsamalia.
Kwa buli unilu'ba nikupei masi' go nywa?”
(Kwa mwanjaa Ayahudi bayangabanikali na
Asamalia.)
10 Yesu ngannyangwa, “Kenda ukatanga
sawesa kupeya Nnu'ngu' na nyai ywakulu'ba
umpei masi' go nywa, wenga ulu'e kunnu'ba
ywembe na alu'e kupeya masi' gagaleta ukoto”.
11 Yu'lu' nnwawa ngannyangwa, “Bwana,
wenga ntu'pu' nnobo wo tekya, na lu'si' lu'
luyendekeya. Ulu'a gapata kwaku' ago masi' ga
ukoto?
12 Kwani wenga wampi'ndo kulikoni au'ku'
bitu Yakobi, ywembe ngaywatupei lu'si' lu' lwal-
waampwaike ywembe na bana bake, na myugo
yake yendenywa?”
13 Yesu ngannyangwa, “Kila mundu ywanywa
masi' ga lu'si' lu' aaminya nnyota kai'.
14 Lakini ywaalu'a nywa masi' ganaampeya
nenga, aaibonali nnyota milele. Masi' ganaam-
peya ne, nkati yake sabaa kinywanyu sa masi'
ga ukoto na kumpeya ukoto wangayomoka.”
15 Aywo nnwawa ngammakia, “Bwana, unipei
ago masi', li'nga nakane minya nnyota kai', na
kanenise pano palu'si' teka masi'.”
16 Yesu ngammakia, “Uyende ukankeme nsen-
gogo, wise nakwe pano.”
17 Aywo nnwawa ngammakia, “Nenga ntu'pu'
nnalu'me,” Yesu ngammakia, “Golongei kakape
panga wenga nnalu'me ntu'pu'.
18 Kwa mwanjaa uyomwike tama na analu'me
batano na ywotama nakwe nambi'yambi' nsen-

gogo li, apo ulongei kakape.”
19 Yu'lu' nnwawa ngabaya, “Bwana, ibonekana
mpu'la bai panga, wenga wa nnondoli wa
Nnu'ngu'.
20 Api'ndo bitu bankilikityage Nnu'ngu' panani
ya kitu'mbi' si'no, lakini mwenga mubaya
panga pandu pa kunkilikitya Nnu'ngu' ku'lu' ku
Yelusalemu.”
21 Yesu ngammakia, “Mau', muniu'bi'li panga
nsimu wendaisa, nsimu wo ntu'pu' pabaalu'a
kwakilikitya Tati' panani ya kitu'mbi' si', ata
ku'lu' ku Yelusalemu.
22 Mwenga mwa Asamalia, muntangiteli ywa-
munkilikitya. Twayahudi tuntangite Nnu'ngu'
ywatunkilikitya kwa mwanjaa ukosopoli wisi
kwa ndi'la ya Ayahudi.
23 Lakini nsimu wendaisa, kai' uyomwike isa,
babaankilikitya Nnu'ngu' kwa kakape, baakilik-
itya Tati' kwa loo na kakape. Kwa mwanjaa Tati'
bapala bandu babankilikitya Nnu'ngu' kwa nyo.
24 Nnu'ngu' nga loo, na bandu boti babankilik-
itya, bapalikwa bankilikiti kwa loo na ukakape.”
25 Yu'lu' nnwawa ngammakia, “Nitangite
panga Masiya, ywakemelwa Kilisitu, endaisa.
Paaisa, aatubakia kila kikowe.”
26 Yesu ngammakia, “Nenga nanilongela
nawenga nga na Masiya wene.”
27 Palongelage na nnwawa ywo, banamasi'
bake baai kababuyangana. Baatisangala muno
kummona kalongela na nnwawa. Lakini ntu'pu'
ywannalwiye, “Upala namani kwa nnwawa
yu'?” Au, “Mwanjaa namani ulongela na
nnwawa?”

28 Yu'lu' nnwawa aakilei kibi'ga sake no buyangania kumisengo na kwabakia bandu,
29 “Mwise samunnole mundu ywanibakiye kila kili'be sanikipangite! Buli, iwesa panga kwaali' ayu' nga Kilisitu?”
30 Bai, bandu ngabakongolekana bu'ka mumisengo kunnyendelya Yesu.

31 Akwo nsu'gu' banamasi' bendekumpembelelya kababaya, “Mwalimu, ulye.”
32 Lakini ywembe ngaabakia, “Nenga nibile na kilyo samukotwike kitanga mwenga.”
33 Bai, banamasi' ngabatumbwa laluyana, “Kubile na mundu ywanneti kilyo?”
34 Yesu ngaabakia, “Kilyo sangu' panga si'lu' sapala ywanitumike no timisa lyengo lyake.
35 Mwenga mubaya, ‘Igali myei mine bai ika nsimu wo una.’ Lakini nenga nimmakianga, mutu'ndu'bi'ye minyo ginu muilinguli yakulya mumigunda mwaiyei, ili'nda unilwa.
36 Ywauna apata mbokoboko yake, na akongwa yakulya no bi'ka muukoto wangayomoka, li'nga yu'lu' ywapanda na ywauna, banapusike pamope.
37 Kwa nyo nnongelo wu' wa kakape, ‘Apandi bi'ngi', Auni bi'ngi'.’
38 Nenga nintumike mukaune yakulya yangaaukilya. Bi'ngi' baapangite kasi, lakini mwenga mupata bu'ka mulyusu lyabe.”

39 Asamalia baingi ba kilambo si'lu' bamwu'bi'li kwa kitumbu sa makowe gaalongei aywo nnwawa, “Anibakiye makowe goti ganigapangite.”

40 Kwa nyo balu' Asamalia bannyendeli Yesu
na kunnu'ba atame nabo, nembe ngatama po
masu'ba gabi'li'.
41 Bandu baingi baatiu'bi'lya kwa kitumbu sa
liyi'gi'yo lyake Yesu.
42 Ngabammakia yu'lu' nnwawa, “Tuu'bi'lile
lelo, kwenda kwa makowe gako bai lili, ila
kwa mwanjaa tunnyu'wine twabene. Tutangite
kakape panga ayu' nga Nkosopoli wa dunia.”

Mwana wa mpi'ndo ywa silikali endatepulwa

43 Pagapite galu' masu'ba gabi'li', Yesu aat-
ibu'ka yenda ku Galilaya,
44 mwanjaa Yesu mwene aalongei mpu'la
panga, “Nnondoli wa Nnu'ngu' aisimilwali
panni'ma wake.”
45 Bai paikite Galilaya, Agalilaya baingi
baatikunkemya, kwa mwanjaa nabembe baabile
kusi'li'ku'si'li'ku' ya Pasika, baagabweni makowe
gagapangite Yesu akwo Yelusalemu ku Pasika.

46 Yesu aaikite kai' kukilambo sa kana, kunkoa
wa Galilaya, pandu paagalambwiye masi' panga
divai. Kwaabile na mpi'ndo yumo ywa silikali
ywaabile na mwana ntamwe akwo ku Kaper-
naumu.
47 Bai, ayo mundu paayu'wine panga Yesu aaisi
popo pa Galilaya bu'ka ku Yudea, aatikunnyen-
delya na kunnu'ba aise antepwe mwana wake
ywaabile ntamwe katetelya.
48 Yesu ngammakia, “Mwabandu mwenga
mana mukotwike kwibona myanju na mangelon-
gelo mwau'bi'lyali katu.”

49 Yu'lu' mpi'ndo ywa silikali ngammakia,
“Bwana, nikulu'ba wise mwana wangu' abile
balo anawaali.”
50 Yesu ngammakia, “Uyende bai, mwana wako
ayu'yu'kilwe.” Aywo mundu ngau'bi'lya gaa-
longei Yesu, ngabu'ka.
51 Paabile mundi'la aakwembine na atumisi
bake ngabammakia panga, mwana wake aai
mwu'mi.
52 Nembe ngalaluya saa yayu'yu'kilwe mwana,
ngabammakia, “Nsango wammu'i liso musaa
saba ya muntwekati.”
53 Abo tati' ba mwana ngabaku'mbu'kya panga
ayo nga yai saa yabakiyilwe na Yesu, “Mwana
wako ayu'yu'kilwe.” Kwa nyo ywembe pamope
na boti ba panyumba yake ngabamwu'bi'lya
Yesu.
54 Awo waai mwanju wenebi'li' waupangite
Yesu kabu'ka Yudea yenda Galilaya.

5

Yesu antepwa mundu papipi na litanda lya masi'

1 Bu'ka pa go kwai na si'li'ku'si'li'ku' ya
Ayahudi, nembe Yesu ngayenda ku Yelusalemu.
2 Akwo Yelusalemu papipi na nniango
waukemelwa Nniango wa Ngondolo, kwabile na
litanda lya masi' lyalyaakemilwe kwa Kiebrania
Bethzatha. Litanda lyo lyati'li'ti'yilwe na yega
tano.
3 Apo paai na bandu masikini baingi, atu'lu'ka
minyo, itewe na babatombolwike, bali'ndage
masi' gayu'geyu'ge.

4 Kwa mwanjaa malaika wa Bwana aaulwike
kwo kokotya nkati ya li'lu' litanda, na ku-
gatikatika masi'. Ntamwe ywalongolya yingya
nkati ya litanda masi' paliyu'gayu'ga, utamwe
wowoti waminyage, waatibu'ka.
5 Bai, apo paabile na mundu yumo ywai
ntamwe kwa myaka salasini na minane.
6 Yesu paamweni aywo mundu agonjike,
naywembe aatangite panga aabile ntamwe
kwa myaka yambone ngammakia, “Upala ube
wankoto?”
7 Yu'lu' ntamwe ngayangwa, “Bwana, nenga
ntu'pu' mundu ywa kuniyingiya mulitanda,
masi' pagayu'gayu'ga. Kila pagayu'gayu'ga, ni-
paya yingya nkati ya masi', mundu ywi'ngi'
anilongolya yingya.”
8 Yesu ngammakia, “Uyi'me witwi'ke likai
lyako, uyende kwa magu'lu' gako.”
9 Imukya, yu'lu' mundu atepulilwe ngatola
likai lyake no tumbwa yenda. Likowe lyo
lyapangike lisu'ba lya Sabato ya Ayahudi.
10 Kwa nyo, bi'ngi' ba api'ndo ba Ayahudi bam-
makie aywo mundu ywatepulilwe, “Li'no lisu'ba
lya Sabato, iyi'ki'ti'lwali pu'twa likai lyako.”
11 Lakini ywembe ngaabakia, “Yu'lu' mundu
ywanitepwile ngaywanibakiye, ‘Upu'twe likai
lyako uyende.’ ”
12 Nabembe ngabannaluya, “Nyai
ywakubakiye ‘Upu'twe likai lyako uyende?’ ”
13 Bai, yu'lu' mundu ywatepulilwe aantangiteli
mundu ywantepwile, kwa mwanjaa Yesu ay-
omwike bu'ka kwa kinunu pandu po pabaatwi'li
bandu.

14 Bu'kapo Yesu aankwembite yu'lu' mundu
ywantepwile munyumba ya Nnu'ngu' ngam-
makia, “Nambi'yambi' uponi, kaneupange sambi
kai', lyakane kupata likowe lyakau pi'ta li'.”
15 Yu'lu' mundu ngayenda kwabakia api'ndo ba
Ayahudi panga Yesu ngaywanitepwile.
16 Kwa nyo, api'ndo ba Ayahudi baatumbwi
kunku'su'mbwa kwa mwanjaa apangage
makowe go lisu'ba lya Sabato yabe.
17 Yesu ngayangwa, “Tati' bangu' bapanga kasi
kila lisu'ba, kwa nyo nanenga nganipanga.”
18 Kwa kitumbu sa makowe ga, api'ndo ba
Ayahudi baapalike kila ndi'la ya kummulaga
Yesu, kwenda kwa kitumbu sa kwiti'kwana
Sabato bai lili, ila kwa kunkema Nnu'ngu' Tati'
bake naywembe abile nsawani nakwe.

Uweso wa Mwana wa Nnu'ngu'

19 Yesu ngaabakia, “Kakape nendakum-
makianga, Mwana akombwali panga likowe lya
kisake. Ywembe apanga li'lu' lyaabona Tati' bake
kabapanga, kwa mwanjaa lyolyoti lyalipangilwa
na Tati', Mwana alipanga nyinyonyo.
20 Mwanjaa Tati' bampenda Mwana na kun-
naya galu' gabagapanga bene Tati', naywembe
alu'a kunnaya lyengo liku'lu' kulikoni li', li'nga
musangale.
21 Kati mwaibile Tati' kwayu'ya babawile na
kwapeya ukoto, nyinyonyo na Mwana kwapeya
ukoto bandu kati mwapala.
22 Kai' Tati' bansenwali mundu ywoywoti, ila
bampei Mwana uweso woti wo senwa,

23 li'nga bandu boti bamwisimu Mwana kati
mu'lu' mwabaaisimu Tati'. Ywakana kumwisimu
Mwana, akana kwaisimu Tati' babaantumike
Mwana.
24 “Kakape nimmakianga, ywayu'wa liyi'gi'yo
lyangu' na kumwu'bi'lya yu'lu' ywanitumike
abile na ukoto wangayomoka. Alu'a senulwali
katu, ila ayomwike pi'ta bu'ka mukiwo no yingya
muukoto.
25 Kakape nimmakianga, nsimu wendaisa, kai'
wisile panga babawile baaliyu'wa lilobe lya
Mwana wa Nnu'ngu', na babaaliyu'wa lilobe lyo
baapanga bau'mi.
26 Kati Tati' mwababile kitumbu sa bwu'mi,
nyinyonyo bannyali Mwana uweso wo piya
ukoto kwa bi'ngi'.
27 Kai', ampeile Mwana wake utawala wo
senwa, kwa mwanjaa ywembe Mwana wa
Mundu.
28 Kanemusangale yu'wa makowe gano, kwa
mwanjaa saa yendaisa payapanga bababile mu-
masiko baaliyu'wa lilobe lyake,
29 nabembe baayu'ka. Balu' babaapangite
manogau baayu'ka no tama bau'mi, balu' babaa-
pangite malau baayu'ka no senulwa.

Akong'ondeli ba Yesu

30 “Nenga nikombwali panga kikowe sosoti
kwa makakala gangu' namwene. Mwaniyu'wa,
nga mwanisenwa. Nisenwa kwa aki, kwa
mwanjaa nipalali panga ganipala namwene, ila
nipanga mwabapala Tati' babaanitumike.

31 Mana kaniikong'ondelya namwene,
ukong'ondeli wangu' uyi'ki'ti'lwali panga wa
kakape.
32 Lakini kubile na ywi'ngi'
ywanikong'ondelya, nanenga nitangite panga
kong'ondelya kwake kwa kakape.
33 Mwenga mwatumike bandu kwa Yoani,
nembe ngaikong'ondeli kweli.
34 Nenga niu'bi'lyali ukong'ondeli wa mundu,
ila nilibaya li', li'nga mwenga mukosopolelwe.
35 Yoani aai kati lumuli lwaluyakage no piya
bweya, namwenga pamuubweni bweya wake,
ngamunapusika na awo bweya kwa mpi'to.
36 Lakini nenga namwene nibile na
ukong'ondeli wangu' nku'lu' kulikoni wu'lu'
wa Yoani. Kwa mwanjaa mengo ganigapanga
nga galu' gabanitumike Tati' nigatimise. Yaani
mangelongelo gakong'ondelya panga Tati'
ngabanitumike.
37 Na Tati' babaanitumike bakong'ondeli
bu'kana na nenga. Wala munayu'wali katu
lilobe lyabe, ata kwaabona mwababile,
38 kai', mwenga muliyi'ki'tili liyi'gi'yo lyake,
kwa mwanjaa mumwu'bi'li li ywembe ywantu-
mike.
39 Mwenga mupekeseni Maandiko Mapele-
teu mukitage nkati yake mulu'a pata ukoto
wangayomoka, kumbe Maandiko gogogo nga
gaganikong'ondelya nenga.
40 Lakini mwenga mukana kuniu'bi'lya nenga
li'nga mupate ukoto.

41 “Nenga nipalali lumbilwa na bandu.

42 Lakini nintangite mwenga, panga
mumpendili Nnu'ngu' mumyoyo yinu.
43 Nenga niisi kwa utawala wa Tati' bangu',
lakini munipokili. Ila mundu ywi'ngi' mana aisi
kwa utawala wake mwene, mwampokya.
44 Mwenga mukombwabuli u'bi'lya manaitei
mupeyana utukupu mwabene na bene, lakini
mubiniali kuupala utukupu waubu'ka kwa
Nnu'ngu'?
45 Wala kanemuganiye panga nenga nalu'a
kunsitakya kwa Tati', abile ywansitakya nga
Musa ywamumwu'bi'lya mwenga.
46 Kenda kakape mukamwu'bi'lya Musa,
mulu'e niu'bi'lya nanenga, kwa mwanjaa
ywembe aandike abali yangu'.
47 Lakini manaitei mugau'bi'lyali gaandike
Musa, mulu'a gau'bi'lya buli ganigalongela?”

6

Yesu apeya kilyo bandu maelupu matano (Mat 14:13-21, Mal 6:30-44, Luk 9:10-17)

1 Bu'ka pa go, Yesu aayi'i kwiyi' ya baali ya
Galilaya, lina li'ngi' ikemelwa Baali ya Tibelia.
2 Kipi'nga kiku'lu' sa bandu satikummi'ngi'ya,
kwa mwanjaa baibweni myasu ya mangelongelo
gaagapangite kwa atamwe.
3 Nembe Yesu aau'bwike pakitu'mbi', aatami
kwo pamope na banamasi' bake.
4 Na si'li'ku'si'li'ku' ya Pasika ya Ayahudi yai
kaiegelya.
5 Yesu paalingite, na kukibona kipi'nga kiku'lu'
sa bandu kakimwisilya, ngammakia Pilipi,

“Tukapi'me kwaku' makati li'nga bandu ba bapate lya?”
6 Aannalwiye nyo kwa kumpaya, kwa mwanjaa aatangite lyo panga.
7 Pilipi ngannyangwa, “Ata mbanje dinali* mya ibi'li' ili'nganali pi'ma makati ga kwapeya bandu ba walau kila mundu apate king'esu kisini.”
8 Yumo ywa banamasi' bake, ywakemilwe Andelea nnunawe Simoni Petili, ngammakia,
9 “Pano abile munsembe yumo, abile na makati matano na omba abi'li' asene asene. Lakini ayi' kwa kipi'nga sa bandu ba, alu'a lya nyai, no igala nyai?”
10 Yesu ngabaya, “Mwatamike bandu pakitamo.” Pandu po paabile na manyei gambone, na bandu ngabatama. Paabile na analu'me elupu tano.
11 Yesu ngatola makati na kunsukulu Nnu'ngu'. Ngatumbwa kwabagana balu' bandu babaabile mwitamo, kila mundu mwapala lya. Aapangite nyinyonyo ata kwa balu' omba.
12 Bandu boti pabaayomwi lya no yukuta, ngaabakia banamasi' bake, “Mukongwe ing'esu yoti yaiigile, li'nga yakane alabika.”
13 Bai, ngabakongwa ing'esu yoti ya makati matano yabaigiye balu' bandu, baatwi'liye itu'ndu' ku'mi na ibi'li'.
14 Bandu pabaubweni mwasu waupangite Yesu, ngababaya, “Kakape ayu' nga yu'lu' Nnondoli wa Nnu'ngu' ywaisa padunia!”

---

* **6:7** Dinali yimo yabile kati mbanje ya kunni'pa kibalua yumo kwa lisu'ba limo.

15 Yesu pakwipwi panga bapalage isa bampange nkulungwa wabe kwa makakala, ngaegela pabaabile ngayenda pakitu'mbi' ywembe kisake.

Yesu ayenda kwa magu'lu' panani ya masi' (Mat 14:22-33, Mal 6:45-52)

16 Paiikite kitamwiyo, banamasi' bake baaeleli kulitanda liku'lu'.
17 Baayingi mungalaba, baatumbwi loka litanda liku'lu' yenda Kapernaumu. Saa yo yaai ya lubi'ndu' na Yesu aai anakwembanali nabo.
18 Na litanda liku'lu' lyendetikatika kwa kitumbu sa nsunga nkali' waupukatyage.
19 Banamasi' pabayi'i kilometa tano au sita, ngabammona Yesu kayenda na magu'lu' panani ya masi' kaiegelya ngalaba, ngabayogopa muno.
20 Yesu ngaabakia, “Nenga pano, kanemuyogope.”
21 Bai, bapalage kumpu'twa Yesu mungalaba yabe, baimukya, ngalaba iikite kuuyu'mu' kwabayendage.

Bandu bampala Yesu

22 Pammalau' yake, kipi'nga sa bandu babaigile liyi' lyenebi'li' lya litanda baatangite panga palu' kwabile na ngalaba yimo bai, na Yesu aalongwaniyeli nabo mungalaba yo, ila banamasi' bo baayi'i kisabe.
23 Lakini ngalaba yi'ngi' bu'ka Tibelia yaikite papipi na palu' pabaalile makati, bu'ka pa Yesu kunsukulu Nnu'ngu'.
24 Bai, abo bandu pabakwipwi panga Yesu na banamasi' bake baabileli pandu po,

ngabau'bu'ka mungalaba yenda Kapernaumu kumpala.

Yesu likati lya ukoto

25 Balu' bandu pabankwembite Yesu kwiyi' ya litanda baatikunnaluya, “Mwalimu, waikite pakubawi pano?”
26 Yesu ngaayangwa, “Kakape nimmakianga, munipalali kwa kitumbu sa myasu ya mangelongelo gamugabweni, ila munipala kwa mwanjaa mwaalile galu' makati no yukuta.
27 Kanemuyomwe malango ginu kwo panga lyengo kwa kilyo sakilu'la, muganiye no panga lyengo kwa kilyo sangalu'la sakimpeyanga ukoto wangayomoka. Mwana wa Mundu, ywakong'ondelilwe na Nnu'ngu', alu'a kumpeya kilyo so.”
28 Nabembe ngabannaluya, “Tupange buli li'nga tukombwe kugapanga mengo ga Nnu'ngu'?”
29 Yesu ngayangwa, “Li'no nga lyengo lyalipala Nnu'ngu' mulipange, kumwu'bi'lya yu'lu' ywantumike.”
30 Apo ngabannaluya, “Ulu'a panga mwasu waku' tuubone li'nga tukuu'bi'li? Ulu'a panga kikowe gani?
31 Au'ku' bitu baalile kilyo sasaakemilwe ‘mana’ ku'lu' kulubele, kati mwagabaya maandiko, ‘Aapei makati bu'ka kunani li'nga balye.’ ”
32 Yesu ngaabakia, “Kakape nimmakianga, ywampeyangite makati bu'ka kunani Musa lili,

ila Tati' bangu' ngabampeyanga makati ga kakape bu'ka kunani.
33 Kwa mwanjaa likati lya Nnu'ngu' nga yu'lu' ywauluka bu'ka kunani na kwipeya dunia ukoto."
34 Ngabammakia, "Bwana, utupei alyo likati masu'ba goti."
35 Yesu ngaabakia, "Nenga nga na likati lya ukoto. Ywaisa kasangu' aaminyali njala, na ywaniu'bi'lya aaminyali nnyota katu.
36 Lakini kati mwanimmakie, pamope no panga munibweni lakini mwu'bi'lyali.
37 Balu' boti baanipeya Tati' baaisa kasangu', na ywoywoti ywaisa kasangu', katu nankanali.
38 Kwa mwanjaa niulwike bu'ka kunani li'nga nipange ganipala lili, ila nipange gapala ywembe ywanitumike.
39 Aga nga gapala ywembe ywanitumike, panga kanenimwobeye ata yumo ywa balu' baanipeile, ila naayu'ye lisu'ba lya kuundi'la.
40 Kwa mwanjaa sabapala Tati' bangu' nga si'no, kila ywammona Mwana na kumwu'bi'lya abe na ukoto wangayomoka, nanenga nalu'a kunnyu'ya lisu'ba lya kuundi'la."

41 Bai, Ayahudi baatumbwi ku'ku'li'ka kwa mwanjaa Yesu aabakie panga ywembe nga likati lyaliulwike bu'ka kunani.
42 Ngababaya, "Ayu' mwana wa Yusupu li, tati' bake na mau' bake batwatangite? Akombwabuli baya, 'Niulwike bu'ka kunani?' "
43 Yesu ngaabakia, "Kanemuku'ku'li'kyane mwaboti mwabamo.

44 Ntu'pu' mundu ywakombwa isa kasangu' mpaka autilwe na Tati' bangu' babanitumike, nanenga nannyu'ya lisu'ba lya kuundi'la.
45 Alondoli ba Nnu'ngu' baatiandika, ‘Bandu boti baayi'ganilwa na Nnu'ngu'.’ Kila mundu ywaayu'wa na kwiyi'gana bu'ka kwa Tati', aaisa kasangu'.
46 Pano ilombolyali panga kubile na mundu ywoywoti ywaabweni Tati', ila yu'lu' ywaumi kwa Nnu'ngu', aywo ngaywaabweni Tati'.
47 Kakape nimmakianga, ywau'bi'lya abile na ukoto wangayomoka.
48 Nenga nga na likati lya ukoto.
49 Au'ku' binu baalile kilyo sasaakemilwe ‘mana’ ku'lu' kulubele, lakini baawile.
50 Lakini ali' likati lyaliuluka bu'ka kunani, lyembe mundu ywoywoti mana alile, aawali.
51 Nenga na likati lya ukoto li'lu' lyalibu'i kunani. Mundu ywoywoti mana alile likati li' alu'a ba na ukoto wangayomoka. Likati li' nga yi'ga yangu' yanaaipiya li'nga dunia ipate ukoto.”
52 Bai, Ayahudi baatitaukana bene na bene kababaya, “Akombwabuli mundu yu' kutupeya yi'ga yake tulye?”
53 Kwa nyo Yesu ngaabakia, “Kakape nimmakianga, mana mukotwike kuilya yi'ga ya Mwana wa Mundu na kuinywa myai yake, kakape mwaalamali.
54 Mundu ywoywoti ywailya yi'ga yangu' na kwinywa myai yangu', abi na ukoto wangayomoka. Nane nannyu'ya lisu'ba lya kuundi'la.
55 Kwa mwanjaa yi'ga yangu' nga kilyo sa kakape na myai yangu' nga kinywo sa kakape.

56 Ywalya yi'ga yangu' na kuinywa myai yangu'
aatama nkati yangu' nanenga naatama nkati
yake.
57 Kati mu'lu' Tati' babanitumike nenga
mwababile bau'mi, nanenga nankoti kwa Tati',
nyinyonyo nembe ywanilya nenga aapanga
nkoto kwa kitumbu sangu'.
58 Li'no nga likati lyaliuluka bu'ka kunani,
kwenda kati likati li'lu' lyabalile au'ku' binu na
baawile. Ywalya likati li', ukoto wake waay-
omokali."
59 Yesu aalongei makowe go paabile kayi'gana
munyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu' akwo ku
Kapernaumu.

Mayi'gi'yo gagaleta ukoto wangayomoka

60 Baingi ba banamasi' bake pabaayu'wine
likowe li' ngababaya, "Mayi'gano ga ganonwipe.
Nyai ywakombwa kugapokya?"
61 Yesu aatangite panga banamasi' bake
bendaku'ku'li'ka bu'kana na mayi'gano gake,
ngaabakia, "Kitiwi, likowe li' limpanga
muku'bale?
62 Ilu'e panga buli, mukammona Mwana wa
Mundu kau'bu'ka buyangania kwaumi?
63 Loo wa Nnu'ngu' nga yaileta ukoto, yi'ga
ipwaikali. Makowe ga ganimmakie nga Loo na
ukoto.
64 Lakini mwabi'ngi' binu muu'bi'lyali."
(Mwanjaa Yesu aatangite bu'ka patumbu balu'
babaalu'a kana kumwu'bi'lya pakati yabe, na
yu'lu' ywaalu'a kunsongya.)

65 Aayendeli baya, “Asi' nga kitumbu sanam-
makie panga ntu'pu' mundu ywakombwa isa
kasangu' ila yu'lu' ywayaliwite na Tati' bangu'.”
66 Bu'ka lisu'ba lyo, apwasi bake baingi
baabuyangani nsu'gu', na baalongwaniyeli
nakwe kai'.
67 Kwa nyo, Yesu aalalwiye balu' banamasi'
bake ku'mi na abi'li', “Buli, namwenga mpala
bu'ka kai'?”
68 Simoni Petili ngannyangwa, “Bwana,
tubu'ke tuyende kwa nyai? Wenga ubile na
mayi'gi'yo ga ukoto wangayomoka.
69 Twenga twendau'bi'lya no tanga panga
wenga nga wa Mpeleteu wa Nnu'ngu'.”
70 Yesu ngaabakia, “Buli, ninsawangiteli
mwenga ku'mi na abi'li'? Ata nyo, yumo
mukipi'nga sinu nga moka!”
71 Yesu aalongei go bu'kana na Yuda, mwana
wa Simoni Isikalioti, kwa mwanjaa ayu' ngay-
waalu'a kunsongya, pamope no panga aai yumo
ywa balu' ku'mi na abi'li'.

7

Yesu na alongobe

1 Bu'ka pa makowe go Yesu aayi'i tyangilya ku
Galilaya. Aakani yenda kunkoa wa Yudea, kwa
mwanjaa api'ndo ba Ayahudi bapalage kummu-
laga.
2 Si'li'ku'si'li'ku' ya Ibanda ya Ayahudi yai
kaiegelya.
3 Bai, anunabe ngabammakia, “Ubu'ke pano,
uyende Yudea li'nga banamasi' bako bakagabone
mengo gaugapanga.

4 Mundu mana kaapala tanganikwa, apangali
makowe gake kwo iya. Mana kaupanga makowe
ga, wilaye kwa dunia."
5 (Kwa mwanjaa anunabe baamwu'bi'li lili.)
6 Yesu ngaabakia, "Wakati wangu' waupwaika
balo unatimyali, lakini kwinu mwenga kila
wakati wendapwaika.
7 Dunia ikombwali kunsukwa mwenga,
lakini dunia inisukwa nenga kwa mwanjaa
naakong'ondelya makowe maakau gabapanga.
8 Mwenga muyende kusi'li'ku'si'li'ku' yo.
Nenga niyendali, kwa mwanjaa wakati
waupwaika kwangu' nenga unaikali."
9 Nembe payomwi kwabakia makowe go, aai-
gali ku Galilaya.

Yesu kusi'li'ku'si'li'ku' ya Ibanda

10 Lakini anunabe pabaabu'i yenda
kusi'li'ku'si'li'ku', nembe Yesu aayi'i, lakini kwa
kinunu.
11 Api'ndo ba Ayahudi baabile kabampala
akwo kusi'li'ku'si'li'ku' no laluyana, "Ayu' mundu
ai kwaku'?"
12 Kwaabile na bandu kabataunana makutu
pandu po pabaamesekine bandu bu'kana na
Yesu, bandu bi'ngi' kababaya, "Mundu nnogau,"
bi'ngi' kababaya, "Lili, ywembe aakonga bandu."
13 Lakini ntu'pu' mundu ywaalongei mpu'la
bu'kana na ywembe, kwa mwanjaa baayogopage
api'ndo ba Ayahudi.
14 Pakati ya si'li'ku'si'li'ku', Yesu aatiu'bu'ka
yenda muluwa lwa nyumba ya Nnu'ngu', nga-
tumbwa yi'gana.

15 Ayahudi baatisangala mu'lu' mwayi'ganage,
ngababaya, “Mundu yu' akombwi buli kuga-
manya makowe ga wangali yi'ganilwa?”
16 Yesu ngaayangwa, “Mayi'gano gangu'
gabu'ka kwangu' namwene lili, ila kwa yu'lu'
ywanitumike.
17 Mundu ywoywoti mana kapanga mwapala
Nnu'ngu', alu'a tanga panga mayi'gano gangu'
gabu'ka kwa Nnu'ngu', au nilongela ga pamwoyo
wangu' namwene.
18 Balu' babalongela kwa kitumbu sabe bene
bapanga nyo kwo linga utukupu wabe bene.
Lakini ywembe ywapala utukupu wa yu'lu'
ywantumike nga ywa kakape, ata ubu'su' ntu'pu'
nkati yake.
19 Buli, Musa ampeyangiteli mwenga salya?
Lakini ntu'pu' ata yumo ywinu ywaikamwa
salya. Mwanjaa namani mupala kunibulaga?”
20 Si'lu' kipi'nga sa bandu ngakinnyangwa,
“Wenga ubile na moka! Nyai ywapala kukubu-
laga?”

21 Yesu ngaayangwa, “Nipangite lyengo limo
lisu'ba lya Sabato na mwaboti mutisangala.
22 Lakini kwa mwanjaa Musa aampeyangite
amuli ya liku'mbi', (pamope no panga yaumili
kwa Musa, ila yaumi kwa kiu'ku'lu' binu) muina
bana ata lisu'ba lya Sabato.
23 Manaitei mundu awesa inilwa lisu'ba lya
Sabato li'nga salya ya Musa yakane ti'kwanilwa,
alyo, likowe lisene bai, mwanjaa namani
mwenga muniusikya nenga kwa kuntepwa
mundu lisu'ba lyo?

24 Kanemusenwe makowe kati mwamugalola
kunja bai, ila musenwe kwa aki.”

Buli, ayu' nga Kilisitu?

25 Bai, bandu bi'ngi' ba Yelusalemu ngababaya,
“Buli, ayu' nga yu'lu' ywabampala bammulage
lili?
26 Mboni abile pano alongela pa bandu na
bamakiali kikowe sosoti? Kwaali' alongosi batan-
gite panga ayu' nga Kilisitu?
27 Lakini mundu yu' tutangite kwabu'ka, Kil-
isitu palu'a isa, ntu'pu' ywoywoti ywalu'a tanga
kwabu'ka.”
28 Yesu aayendeli yi'gana mu Nyumba ya
Nnu'ngu', aau'bwiye lilobe kabaya, “Mwenga
munitangite no tanga kwanibu'ka. Nenga niisili
kwa kitumbu sangu' namwene, ila ywembe
ywanitumike ywa kakape, na mwenga muntan-
giteli.
29 Lakini nenga nintangite, kwa mwanjaa
nibu'ka kasake naywembe ngaywanitumike.”
30 Ngabapala kummoywa, lakini ntu'pu'
mundu ywoywoti ywapayite kunkunywa, kwa
mwanjaa saa yake yai inaikali.
31 Na bandu baingi palu' pa kipi'nga sa
bandu ngabamwu'bi'lya, ngababaya, “Buli, Kil-
isitu paaisa, alu'a laya myasu miku'lu' kulikoni
gaagapangite mundu yu'?”

Ali'ndi'li batumilwa kummoywa Yesu

32 Mafalisayo baayu'wine bandu kabayu'yu'ta
makowe kati go bu'kana na Yesu, ngapo bembe
pamope na api'ndo ba dini ngabatuma ali'ndi'li
li'nga bakammoywe.

33 Yesu ngabaya, “Nenga balo nibile pamope na
mwenga kwa masu'ba masini, bu'kapo nabuyan-
gania kasake ywembe ywanitumike.
34 Mwanipala lakini mwanibonali, kwa mwan-
jaa mukombwali ika pandu panalu'a ba.”
35 Api'ndo ba Ayahudi baatilaluyana bene na
bene, “Mundu yu' apala yenda kwaku' kwangali
twenga kombwa kumpata? Buli, apala yenda
kwa Agiliki, kwembe bi'ngi' ba bandu bitu baayi'i
kwo akaayi'gane?
36 Ywembe alombolya ki'li' pabaya,
‘Mwanipala lakini mwanibonali, kwa mwanjaa
mukombwali ika pandu panalu'a ba’?”

Mabi'ndi' ga masi' ga ukoto

37 Lisu'ba lya kuundi'la ya si'li'ku'si'li'ku'
lisu'ba li'lu' liku'lu', Yesu aatiyi'ma no u'bu'ya
lilobe lyake kabaya, “Manaitei mundu ywoywoti
aminya nnyota, aise kasangu' anywe.
38 Kati mwagabaya Maandiko Mapeleteu,
‘Ywaniu'bi'lya nenga, mabi'ndi' ga masi' ga ukoto
gaabutuka bu'ka mumwoyo wake.’ ”
39 Yesu paabaike ga, alombolyage Loo Mpele-
teu ywaapokelelwa na boti babamwu'bi'li Yesu.
Kwa nsimu wu'lu' Loo aai balo anatumilwali,
kwa mwanjaa Yesu aai balo anakwi'yi'lwali.

Baganika kwa bandu bu'kana na Yesu

40 Pabayu'wine makowe go, bandu bi'ngi'
mukipi'nga si'lu' ngababaya, “Kakape ayu' nga
yu'lu' Nnondoli wa Nnu'ngu'.”
41 Bi'ngi' baatibaya, “Ayu' nga Kilisitu!” Lakini
bi'ngi' baatilaluya, “Ilu'e wesekana buli Kilisitu
aume ku Galilaya?

42 Maandiko Mapeleteu gabayali panga Kilisitu
aabelekwa bu'ka mulukolo lwa Daudi akwo
Betelehemu, kukilambo saatamage Daudi?”
43 Kwa nyo, bandu baatibaganika kwa kitumbu
sa Yesu.
44 Bi'ngi' babe bapalage kummoywa, lakini
ntu'pu' ywalowite kummoywa.

Alongosi ba Ayahudi bakana kumwu'bi'lya Yesu

45 Bu'kapo, balu' ali'ndi'li ngababuyangania
kwa api'ndo ba dini na Mafalisayo babaatumike
kummoywa Yesu, ngabalaluyilwa, “Mwanjaa na-
mani mukotwike kunneta?”
46 Ali'ndi'li ngabayangwa, “Tunannyu'wali
mundu ywalongela kati mwalongela mundu
yu'lu'!”
47 Bai, Mafalisayo ngabaalaluya, “Buli,
namwenga mukongilwe kai'?
48 Ywaku' mukipi'nga sa api'ndo bitu au
mukipi'nga sa Mafalisayo ywamwu'bi'lile?
49 Lakini bandu ba babakotwike tanga salya ya
Musa, bakosite lasi.”
50 Ngapo Nikodemo, yu'lu' ywaannyendeli Yesu
lisu'ba limo nembe aai yumo mukipi'nga sa
Mafalisayo, ngalaluya,
51 “Buli, musalya yitu yendayi'ki'ti'lwa kun-
senwa mundu wangali kumpi'kania no tanga
sapangite?”
52 Nabembe ngabannyangwa, “Buli, nawenga
kai' ubu'ka Galilaya? Upekeseni nawenga ulu'a
tanga panga ntu'pu' Nnondoli ywa Nnu'ngu'
ywabu'ka ku Galilaya!”
53 Bai, kila mundu ngabu'ka yenda kasake.

8

Nnwawa mpege

1 Kila mundu aabuyangani kasake, lakini Yesu
ngayenda mpaka ku Kitu'mbi' sa Minjaituni.
2 Pammalau' yake kindai' putiputi, aayi'i kai'
munyumba ya Nnu'ngu'. Bandu boti nga-
bannyendelya, naywembe ngatama no tumbwa
kwayi'gana.
3 Bai, balimu ba salya na Mafalisayo nga-
bannetya nnwawa yumo ywaboyolilwe bwalipu,
ngabannyi'mi'ka pakatikati yabe.
4 Bu'kapo ngabannaluya Yesu, “Mwalimu,
nnwawa yu' aboyolilwe bwalipu.
5 Musalya yitu Musa aatulagi panga nnwawa
kati yu' aku'mbu'lwe maliwe. Bai, wenga ubaya
buli?”
6 Banalwiye liswali li', kwa kumpi'ndi'ka li'nga
bapate kitumbu sa kunsitakya. Lakini Yesu
ngayinama pai' no andika mubwi' kwa lukonji
lwake.
7 Pabaayendeli kunnaluya, Yesu ngakatuka,
ngaabakia, “Mundu ywangali sambi kasinu,
atumbwe kunku'mbwa liwe.”
8 Bu'kapo ngayinama kai' no andika mubwi'.
9 Pabayu'wine nyo, ngabatumbwa bu'ka yumo
yumo baalongoli agoi, Yesu aaigile kisake na
yu'lu' nnwawa aayi'mi papalu'palu'.
10 Yesu paakatwike ngannaluya yu'lu' nnwawa,
“Nnwawa, bai kwaku' balu' bandu babaakusitak-
ile? Buli, ntu'pu' ata yumo ywakusenwile?”
11 Yu'lu' nnwawa ngannyangwa, “Bwana,
ntu'pu' ata yumo!” Yesu ngammakia, “Ata nenga

nikusenwali. Uyende bai, ila bu'ka nambi'yambi' kaneupange sambi kai'.”

Yesu nga bweya wa dunia

12 Yesu paalongei nabo bandu kai', aatik-
wabakia, “Nenga nga na bweya wa padunia.
Ywanikota nenga ayendali mulubi'ndu' katu, ila
alu'a ba na bweya wa kumpeya ukoto.”
13 Bai, Mafalisayo ngabammakia,
“Ukong'ondeli wako uyi'ki'ti'lwali, kwa mwanjaa
wikong'ondelya wamwene.”
14 Yesu ngaayangwa, “Ata mana
kaniikong'ondelya namwene, ukong'ondeli
wangu' ngawa kakape kwa mwanjaa nitangite
kwaniumi na kwaniyenda. Lakini mwenga
mutangiteli kwaniumi wala kwaniyenda.
15 Mwenga muukumu kwo koleya makowe ga
bandu, lakini nenga nimuukumuli mundu.
16 Lakini ata mana nipiyite ukumu, ukumu
kwangu' kwa kakape kwa mwanjaa nenga
niukumuli kisangu' ila na Tati' babanitumike
babile pamope nanenga.
17 Iandikilwe musalya yinu panga
ukong'ondeli wa bandu abi'li' ngawa kakape.
18 Nenga niikong'ondelya namwene, nabembe
Tati' babanitumike bendanikong'ondelya nyiny-
onyo.”
19 Apo ngabannaluya, “Tati' bako bai kwaku'?”
Yesu ngaayangwa, “Mwenga munitangiteli
nenga wala mwatangiteli Tati' bangu'. Ikapanga
munitangite nenga, mulu'e kwatanga na Tati'
bangu'.”

20 Yesu aagalongei mayi'gi'yo go papipi na
lisanduku lya mabi'ko, paabile kayi'gana mun-
yumba ya Nnu'ngu'. Lakini ntu'pu' mundu
ywammoywile, kwa mwanjaa saa yake yaai
inaikali.

Kwaniyenda mwenga mukombwali ika

21 Yesu ngaabakia kai', "Nendabu'ka, mwenga
mwaalu'a nipala, lakini mwalu'a waa mu-
masambi ginu. Kwaniyenda nenga, mwenga
mukombwali ika."
22 Bai, alongosi ba Kiyahudi ngababaya,
"Ywembe abaya panga kwayenda twenga
tukombwali ika, buli, ayenda kwibulaga?"
23 Yesu ngaabakia, "Mwenga muuma paa-
panopano pai', nenga niuma kunani. Mwenga
mwa ba padunia yi'no ila nenga na ywa padunia
yi'no lili.
24 Kwa nyo nammakiangite panga mwalu'a
waa mumasambi ginu. Mana mukotwike u'bi'lya
panga nenga nga naywembe, mwalu'a waa mu-
masambi ginu."
25 Nabembe ngabannaluya, "Wenga wa nyai?"
Yesu ngaayangwa, "Nenga nga yu'lu' ywanam-
makiangite bu'ka patumbu!
26 Nibile na makowe gambone ga kummakia
na ga kumuukumu mwenga, Lakini yu'lu' ywani-
tumike nga ywa kakape, nanenga niibakia dunia
makowe galu' ganigayu'wine bu'ka kasake."
27 Baatangiteli panga Yesu aabile kaalongelya
Tati' bake.
28 Bai, Yesu ngaabakia, "Bu'ka
pamwantu'ndu'bi'ya Mwana wa Mundu kunani,
ngapamwatanga panga nenga nga naywembe

no panga nipangali sosoti nenga namwene, ila nilongela galu' gabaniyi'ganiye Tati' bai.
29 Yu'lu' ywanitumike ai pamope nanenga. Ananilekali, kwa mwanjaa masu'ba goti nipanga gagannogelelya ywembe.”
30 Paabile kalongela go, bandu baingi ngabamwu'bi'lya.

Ukakape ulu'a kumpeya uulu

31 Bai, Yesu ngaabakia balu' Ayahudi babaamwu'bi'lile, “Mana mwagakoleya mayi'gano gangu', kakape mwapanga mwabanamasi' bangu'.
32 Apo, ngaapo mwaitanga kakape, nayembe kakape ngayayalu'a kumpanga mube ulu.”
33 Bembe ngabannyangwa, “Twenga twa lubelekwo lwa Bulaimu, na tunapangali twaabanda kwa mundu ywoywoti katu, ukombwabuli baya, ‘Mulu'a ba ulu?’ ”
34 Yesu ngaayangwa, “Kakape nimmakianga, kila mundu ywapanga sambi nga mmanda wa sambi.
35 Masu'ba goti, mmanda abalangilwali mukipi'nga sa alongo ba pakaya, lakini mwana abalangilwa mualongo ba pakaya masu'ba goti.
36 Mwanjaa, Mwana mana ampei uulu, kakape mwaalu'a panga ulu.
37 Ndangite panga mwenga mwa lubelekwo lwa Bulaimu. Ata nyo, mupala kunibulaga kwa mwanjaa mugayi'ki'tyali mayi'gi'yo gangu'.
38 Nenga nigabaya galu' ganaagabweni kwa Tati' bangu', na mwenga mugapanga galu' gamugayu'wine bu'ka kwa tati' binu.”

39 Bembe ngabannyangwa, “Twenga twa bana
ba Bulaimu!” Yesu ngaabakia, “Ikapangage
mwabana ba Bulaimu, mulu'e panga kati mwaa-
pangage Bulaimu.
40 Nenga nimmakiangite ukakape
wanaauyu'wine kwa Nnu'ngu', ata nyo mwenga
mupala kunibulaga. Bulaimu aapangiteli nyo!
41 Mwenga mupanga makowe gagalu'galu'
gabapanga tati' binu.” Bembe ngabammakia,
“Twenga twabana ba makowe ga mwiloli, tubile
na Tati' bamo, naywembe nga Nnu'ngu'.”
42 Yesu ngaabakia, “Ikapangage Nnu'ngu'
nga Tati' binu, mulu'e kunipenda nenga, kwa
mwanjaa nenga naaumi kwa Nnu'ngu', na
nambi'yambi' nibile pano. Niisili kwa kitumbu
sangu' namwene, ila kwa ywembe ywanitumike.
43 Mwanjaa namani mugaomongwa ganim-
makia? Kwa mwanjaa mukana kugayu'wa
mayi'gi'yo gangu'.
44 Mwenga nga mwabana ba Ibilisi, na mupala
panga kati mwabapala tati' binu. Ywembe aai
mmulagi bu'ka kwai'mbu', ntu'pu' ukakape kwa
mwanjaa ukakape ubileli nkati yake. Kila palon-
gela ubu'su', alongela bu'kana na kibelekwe sake,
mwanjaa ywembe mmu'su' na tati' wa ubu'su'.
45 Nenga nilongela kakape, na kwa nyo
mwenga muniu'bi'lyali.
46 Buli, ywaku' kasinu ywakombwa ku-
nikong'ondelya panga nenga nibi na sambi? Na
mana kanimmakia ga kakape, kwa ki'li' muko-
toka kuniu'bi'lya?
47 Ywaai ywa Nnu'ngu' api'kania mayi'gi'yo ga
Nnu'ngu'. Lakini mwenga mupi'kaniali, kwa

mwanjaa mwenga mwa bandu ba Nnu'ngu' lili.”

Anabelekwali Bulaimu Yesu aabile

48 Ayahudi ngabammakia, “Buli, twabaiteli
panga kakape wenga ngawa Nsamalia, kai' ubile
na moka?”
49 Yesu ngaayangwa, “Nenga ntu'pu' moka.
Naisimu Tati' bangu', lakini mwenga muni-
isimuli.
50 Nenga niipalyali utukupu wangu' namwene,
abile yumo mwene kuupala utukupu wo, nay-
wembe nga mwene makakala go ukumu.
51 Kakape nimmakianga, mundu ywagakoleya
mayi'gi'yo gangu' aawali milele.”
52 Bai, Ayahudi ngababaya, “Nambi'yambi'
kakape tutangite panga ubile na moka! Bu-
laimu aatiwaa, nyonyo na alondoli baatiwaa,
na wenga ubaya ati', ‘Ywaagakoleya mayi'gi'yo
gangu', aawali milele!’
53 Buli, wipanga wa nku'lu' kuliko tati' bitu
Bulaimu, ywaawile? Kai', ata alondoli nabembe
baatiwaa. Wenga wipanga wanyai?”
54 Yesu ngaayangwa, “Mana niikwi'yite
namwene, utukupu wangu' kili'be lili. Tati'
bangu' bamwabaya mwenga nga Nnu'ngu' winu,
bembe ngabanikwi'ya nenga.
55 Mwenga mwatangiteli, lakini nenga naatan-
gite. Na mana nibaite naatangiteli, nilu'a panga
na mmu'su'bu'su' kati mwenga. Nenga naatan-
gite na nigakoleya mayi'gi'yo gabe.
56 Tati' binu Bulaimu baatikwi'ndi'lya,
kabau'bi'lya kulibona lisu'ba lyo isa kwangu',
naywembe aatikulibona, nganapusika.”

57 Bai, Ayahudi ngabammakia, “Wenga balo
unaikiyali myaka amusini, ubaya buli umweni
Bulaimu?”
58 Yesu ngaabakia, “Kakape nimmakianga, an-
abelekwali Bulaimu, ‘Nenga naabile*.’ ”
59 Apo ngabatondwa maliwe li'nga
banku'mbwe, lakini Yesu ngayu'ba no pita panja
ya nyumba ya Nnu'ngu'.

9

Yesu antepwa mundu ywabelekwi mbulibuli

1 Yesu paabile kapi'ta, aamweni mundu yumo,
mbulibuli bu'ka belekwa.
2 Bai, banamasi' ngabannaluya, “Mwalimu!
Ywaku' ywapangite sambi, ayu' au abelei bake,
mpaka abelekwe mbulibuli?”
3 Yesu ngaayangwa, “Likowe li' lipitikeli kwa
kitumbu sa sambi yake ywembe, wala sambi
ya abelei bake, ila aabelekwi mbulibuli li'nga
makakala ga Nnu'ngu' gabonekane kagapanga
kasi nkati yake.
4 Kubile balo muntwekati, tupalikwa yen-
delya panga lyengo lya yu'lu' ywanitumike, kwa
mwanjaa kilo sendaisa so kotoka panga mundu
lyengo.
5 Panibaa mudunia, nenga nga nabweya wa
padunia.”
6 Bu'ka po baya go ngaunia mmata pai', na
kuutepengaya ukando kwa mmata gake, ngaam-
pakaya yu'lu' mbulibuli mminyo,

* **8:58** Yesu endabaya panga ywembe nga Nnu'ngu'.

7 ngammakia, “Uyende ukauluwe mulitanda
lya Siloamu.” (Siloamu lombolya, “Ywatu-
milwe”). Bu'kapo aywo mbulibuli ngayenda
uluwa no buyangana kalola.
8 Bai, bapapipi yake na balu' boti babaa-
bile kabammona apo patumbu panga aai
nki'ba, kalu'balu'ba ngabatumbwa laluya, “Buli,
ayu' nga yu'lu' nki'ba ywaabile katama no
lu'balu'ba?”
9 Bi'ngi' babe ngababaya, “Nga ywembe.”
Bi'ngi' baabaite, “Lili! Ila endalandana nakwe.”
Lakini yu'lu' ywaabile mbulibuli ngabaya, “Nga
nenga!”
10 Ngabannaluya, “Minyo gako gaatepulilwe
kitiwi?”
11 Naywembe ngaayangwa, “Yu'lu' mundu
ywakemelwa Yesu, aatepengiye ukando, nga-
nipakaya muminyo na kunibakia, ‘Uyende
ukauluwe mulitanda lya Siloamu.’ Apo nenga
nganiyenda uluwa, nganipata lola!”
12 Ngabannaluya, “Aywo mundu we ai
kwaku'?” Naywembe ngayangwa, “Ne
ndangiteli!”

Upekeseni bu'kana no tepulwa kwa mbulibuli

13 Bu'kapo ngabampeleka aywo mundu ywaa-
bile mbulibuli kwa Mafalisayo.
14 Lisu'ba lyo Yesu lyaainyite utu'pi' na kum-
manjuya minyo mundu ywo, lyaai lisu'ba lya
Sabato kwa Ayahudi.
15 Bai, Mafalisayo ngabannaluya kai' mundu
ywo, “Ukombwi buli lola?” Naywembe
ngaabakia, “Aanipakiye utu'pi' mminyo,

nanenga nganiuluwa na nambi'yambi' nendalola."
16 Mafalisayo bi'ngi' ngababaya, "Mundu yu' abu'ili kwa Nnu'ngu', kwa mwanjaa akamwali salya ya lisu'ba lya Sabato lya Ayahudi." Lakini bi'ngi' ngababaya, "Mundu mwene sambi akombwabuli panga myanju kati yi'?" Ngakubaa na ntau nkati yabe.
17 Kwa nyo ngabannaluya kai' yu'lu' ywaai mbulibuli, "Wenga nga wautepulilwe minyo, ubaya buli kwa mundu ywo?" Ngaayangwa, "Ywembe nga nnondoli ywa Nnu'ngu'."
18 Lakini api'ndo ba Ayahudi baau'bi'lili panga mundu ywo aai mbulibuli no pata lola mpaka pabaakemike abelei bake,
19 ngabaalaluya, "Buli, ayu' nga mwana winu ywamubaya aabelekwi mbulibuli? Tumbwe akombwibuli lola?"
20 Abelei bake ngabayangwa, "Tutangite panga ayu' nga mwana witu, na aabelekwi mbulibuli.
21 Lakini apatike buli lola, tutangiteli, wala ywaantepwile minyo gake tuntangiteli. Munnaluye mwene, ywembe mundu mpi'ndo, endakombwa kwiawanikia."
22 Abelei bake baabaite nyo kwa mwanjaa baayogopage api'ndo ba Kiyahudi, bembe bayi'ki'tyanie panga mundu ywoywoti ywaayi'ki'tya panga Yesu nga Kilisitu alu'a bi'ngi'lwa munyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu'.
23 Nga kitumbu sa abelei bake baya, "Ywembe mundu mpi'ndo, munnaluye mwene."
24 Bai, api'ndo ba Kiyahudi bankemite kai' yu'lu' ywaabile mbulibuli ngabammakia,

“Kakape baya nnu'ngi' ya Nnu'ngu'! Twenga tutangite panga mundu yu' ywakutepwile mwene sambi.”
25 Ywembe ngayangwa, “Nenga ndangiteli panga ywembe mwene sambi. Lakini kili'be simo sanitangite, naai na mbulibuli na nambi'yambi' nendalola.”
26 Bai, ngabannaluya, “Aakupangi ki'li'? Akutepwi buli minyo gako?”
27 Aywo mundu ngaayangwa, “Ngita nim-makiangite, mwenga munipi'kanili, kwa ki'li' mupala pi'kania kai'? Buli, na mwenga mupala ba mwabanamasi' bake?”
28 Lakini bembe ngabampwi'wa kababaya, “Wenga ngawa mwanamasi' wake, twenga twa banamasi' ba Musa.
29 Twenga tutangite panga Nnu'ngu' aalongei na Musa, lakini mundu yu' tutangiteli kwauma!”
30 Naywembe ngaayangwa, “Ali' likowe lyo sangala, mwenga mutangiteli kwauma, lakini nenga anitepwile minyo gangu'.
31 Tutangite panga Nnu'ngu' aapi'kaniali bandu bene sambi, ila api'kania boti babankilikitya na kunnyu'a.
32 Bu'ka umbilwa dunia, tunayu'wali panga ku-bile na mundu ywoywoti ywakombwa kuntepwa mundu ywaai mbulibuli bu'ka belekwa kwake.
33 Kenda mundu yu' aumali kwa Nnu'ngu', apelekombwali panga likowe lyolyoti!”
34 Bembe ngabannyangwa, “Wenga wa mwene sambi bu'ka belekwa kwako! Ukombwabuli kutuyi'gana twenga?” Bai, ngabammi'nga mun-yumba ya kunnu'ba Nnu'ngu'.

Umbulibuli wa loo

35 Yesu paayu'wine panga bammi'ngite mun-
yumba ya kunnu'ba Nnu'ngu' yu'lu' ywaabile
mbulibuli, ngankolya na kunnaluya, “Buli wenga
wendakumwu'bi'lya Mwana wa Nnu'ngu'?”
36 Yu'lu' mundu ngayangwa, “Bwana, nibakia
ywembe nga nyai, li'nga nipate kumwu'bi'lya.”
37 Yesu ngammakia, “Umweni, na nga ywau-
longela nakwe nambi'yambi'.”
38 Bai, yu'lu' mundu ngabaya, “Bwana, nen-
dau'bi'lya!” Ngankilikitya.
39 Yesu ngabaya, “Nenga niisi mudunia li'nga
ukumu ipate pangika, ilombolya balu' babako-
toka lola bapate lola na babalola babe kimbu-
libuli.”
40 Mafalisayo bi'ngi' babaabile pamope nay-
wembe pabaayu'wine mayi'gi'yo go, ngaban-
naluya, “Buli, na twenga kai' twakimbulibuli?”
41 Yesu ngaayangwa, “Mukapangage mwa
kimbulibuli, mulu'e bali musambi, lakini
nambi'yambi' mwenga mubaya, ‘Twenga
twendalola,’ apo ilaya panga balo mubile na
sambi.”

10

Nsungi nnogau

1 “Kakape nimmakia, ywoywoti yu'lu' ywaay-
ingya mukyu'ngu'lu' sa ngondolo wangali pi'tya
muniango, lakini ayingya kwo pekenya pandu
pi'ngi', aywo mmwi na mpokonyoli.
2 Lakini ywayingya kwo pi'tya muniango, aywo
nga nsungi ywa ngondolo.

3 Nni'ndi'li ywa paniango wa kyu'ngu'lu' ngay-
wannyu'gu'lya, na ngondolo bendaliyu'wa lilobe
lyake. Ywembe aakema ngondolo bake kwa
maina gabe, na kwapikiya panja.
4 Mana ayomwile kwapikiya panja boti, alon-
golya nnu'ngi' nabembe bendakunki'ngama, kwa
mwanjaa balitangite lilobe lyake.
5 Ngondolo banki'ngamali nng'eni, ila balu'a
kuntila kwa mwanjaa balitangiteli lilobe lyake.”
6 Yesu aabakie lukongo lu'no, lakini bembe
baakwipwili sapalage kwabakia.

Yesu nsungi nnogau

7 Bai, Yesu ngabaya kai', “Kakape nim-
makianga, nenga nga na nniango wa ngondolo.
8 Balu' bi'ngi' boti babaaisi nsu'gu' yangu'
baabile baii na apokonyoli, lakini ngondolo
baapi'kanili.
9 Nenga nga na niango, ywaayingya kwo pi'tya
kasangu' akosopolelwa, alu'a yingya no pita
naywembe alu'a pata kilyo.
10 Mmwi endaisa li'nga yiba, bulaga no alabiya.
Nenga niisi li'nga bandu bapate ukoto, kai' babe
nawo wambone.
11 “Nenga na nsungi nnogau. Nsungi nnogau
aupiya bwu'mi wake kwa kitumbu sa ngondolo
bake.
12 Mundu ywo li'pi'lwa ywembe ngondolo mali
yake lili na nsungi lili, pammona pu'mbe kaisa,
endatila na kwaleka ngondolo kababoyolwa no
sengemwanika.
13 Ywembe endatila na abi'kyali kiya ngondolo,
kwa mwanjaa ywembe mundu ywo li'pi'lwa bai.

14 Nenga na nsungi nnogau. Naatangite ngon-
dolo bangu', na ngondolo bangu' banitangite,
15 kati mu'lu' Tati' mwabanitangite, nanenga
mwanaatangite Tati'. Nenga niupiya bwu'mi
wangu' kwa kitumbu sa ngondolo.
16 Kai' nibile na ngondolo bi'ngi', bembe baa-
bileli mukyu'ngu'lu' si'no, ipalikwa kwaleta kai',
nabembe balu'a yu'wa lilobe lyangu', na kwalu'a
baa na kipi'nga simo na nsungi yumo.
17 “Ngamo Tati' banipenda, kwa mwanjaa
niupiya bwu'mi wangu' li'nga niupoki kai'.
18 Ntu'pu' mundu ywanipokonywa bwu'mi
wangu', nenga niupiya kwo penda namwene.
Nibile na makakala ga kuupiya na makakala
ga kuutola kai'. Amo ngamwabaniamulise Tati'
nipange.”
19 Bu'kana na mayi'gi'yo ga, ngakupitya kai'
kotoka yi'ki'tyana mukipi'nga sa Ayahudi.
20 Bi'ngi' babe ngababaya, “Aina moka, kai'
aina lilalu'! Mwanjaa namani kumpi'kania?”
21 Bi'ngi' ngababaya, “Aga mayi'gi'yo ga mundu
mwene moka lili. Buli, moka gendakombwa
kuntepwa minyo mbulibuli?”

Yesu akanilwa na Ayahudi

22 Akwo ku Yelusalemu kwaai na si'li'ku'si'li'ku'
yo ku'mbu'kya bi'ki'lwa wakupu nyumba ya
Nnu'ngu'. Nsimu wo waai wa kipepwe.
23 Naywembe Yesu aai katyanga mulubanja
lwa luwa lwa Nyumba ya Nnu'ngu', pandu
papakemelwa Sega sa Selemani.
24 Bai, Ayahudi ngabanti'li'ta na kunnaluya,
“Upala kutuleka mukyukala mpaka pakubawi?

Manaitei wenga nga wa Kilisitu, bai utubakie mpu'la."

25 Yesu ngayangwa, "Nimmakiangite, lakini muu'bi'lyali. Mengo ganigapanga nenga kwa lina lya Tati' bangu' gendanikong'ondelya.

26 Lakini mwenga muu'bi'lyali kwa mwanjaa mwenga mwangondolo bangu' li.

27 Ngondolo bangu' baliyu'wa lilobe lyangu', nanenga naatangite, nabembe bendanibi'ngi'ya.

28 Nenga naapeya ukoto wangayomoka, nabembe baaobali milele, kai' ntu'pu' mundu ywaakombwa kwabu'ya mumaboko gangu'.

29 Tati' bangu' babaanipei ngondolo ba, nga aku'lu' kulikoni boti, kai' ntu'pu' ywaakombwa kwabu'ya mumaboko ga Tati' bangu'.

30 Nenga na Tati' twabamo."

31 Bai, Ayahudi ngabatondwa kai' maliwe li'nga banku'mbwe.

32 Lakini Yesu ngaabakia kai', "Ninnayangite mengo gambone manogau bu'ka kwa Tati'. Lyengo lyaku' mumengo go, lyalipala kumpanga muniku'mbwe maliwe?"

33 Ayahudi ngabannyangwa, "Tukuku'mbwa maliwe kwenda kwa kitumbu sa mengo manogau lili, ila kwa kitumbu sa kunkupulu Nnu'ngu'! Kwa mwanjaa wipanga wa Nnu'ngu' naapo wenga wa mundu bai."

34 Yesu ngaayangwa, "Buli, inaandikilwali musalya yinu panga, 'Nenga nibaite, mwenga nga mwakinnu'ngu'?'

35 Nnu'ngu' aakemite kinnu'ngu' balu' babaapeyilwe mayi'gi'yo gake, na twenga

tutangite panga Maandiko Mapeleteu gabaya kakape, gaati'kwanikali.
36 Mukombwabuli baya, ‘Endakupulu,’ yu'lu' ywaabi'kilwe wakupu na Tati' no tumilwa mudunia, ati' kwa mwanjaa naabaite, ‘Nenga na Mwana wa Nnu'ngu'?’
37 Manaitei nipangali lyengo lya Tati' bangu', bai kanemuniu'bi'li,
38 lakini manaitei muniu'bi'lyali, male muu'bi'li alyo lyengo lyanipanga, mupate tanga panga kakape Tati' bai nkati yangu' na nenga ni nkati yabe.”
39 Ngabapaya kai' kummoywa lakini ngabannema mumaboko gabe.

40 Yesu aayi'i kai' kwiyi' ya libi'ndi' lya Yordani, pandu po kwai'mbu' Yoani aabatisage bandu, ngatama kwo.
41 Bandu baingi ngabannyendelya kababaya, “Yoani aapangiteli myanju yoyoti. Lakini galu' goti gaabaite Yoani kwa mundu yu', kakape ngagembe.”
42 Pandu po bandu baingi ngabamwu'bi'lya Yesu.

11

Kiwo sa Lasali

1 Bai, kwai na mundu yumo ywakemelwage Lasali aai ntamwe. Aywo atamage kukilambo sa Betania na alu'mbu'be Malia na Malita.
2 Malia nga yu'lu' ywaampakiye Bwana mauta mumagu'lu' na kumponwa kwa nywili yake.

3 Bai, abo akina alu'mbu'be ngabapeleka
abali kwa Yesu, “Bwana, yu'lu' mbwigalyo
ywaumpendile endaminya.”
4 Yesu paayu'wine nyo ngabaya, “Utamwe wo
wakumpanga awee lili, ila kwa mwanjaa ya
kunkwi'ya Nnu'ngu'. Endaminya li'nga kwa
ndi'la yo, Mwana wa Nnu'ngu' akwi'yi'lwe.”
5 Yesu aapendi Malita, Malia na Lasali nnuna
wabe.
6 Pamope no yu'wa panga Lasali aai ntamwe,
lakini Yesu aayendeli tama pandu po kwa
masu'ba gabi'li'.
7 Bu'kapo ngaabakia banamasi' bake,
“Tuki'li'bu'ki kai' ku Yudea.”
8 Banamasi' bake ngabammakia, “Mwalimu,
ganapi'tali masu'ba gambone bu'ka pa
Ayahudi pabapalage kukuku'mbwa maliwe,
nambi'yambi' upala yenda kai'?”
9 Yesu ngaayangwa, “Kubile na masaa ku'mi
na gabi'li' ga muntwekati mulisu'ba limo.
Bai, mundu mana atyangite muntwekati aawe-
sali ku'bala kwa mwanjaa aubona bweya wa
padunia yi'no.
10 Lakini mundu mana atyangite kilo, alu'a
ku'bala kwa mwanjaa ntu'pu' bweya nkati yake.”
11 Yesu paayomwi longela ago, ngaabakia,
“Mbwiga litu Lasali atigonja, lakini nenga
niyenda kunnyumuya.”
12 Banamasi' bake ngabammakia, “Bwana,
manaitei agonjike lugono, bai alu'a yu'yu'ki'lwa.”
13 Bembe bakitage Yesu aabile kannongelya
Lasali panga agonjike lugono, lakini aabile ka-
longelya kiwo sa Lasali.

14 Bai, Yesu ngaabakia mpu'la, “Lasali ay-
omwike,
15 lakini ninapusika panga naabileli kwo, li'nga
muu'bi'li. Aya, tubu'ke kasake.”
16 Toma (ywakemelwage Mapaga) ngaabakia
banamasi' aine, “Na twenga tuyende tukawee
pamope na Yesu!”

Yesu nga uyu'ki na ukoto

17 Yesu paaikite kwo, yaai gapite masu'ba nsese
bu'ka po sikilwa kwa Lasali.
18 Kilambo sa Betania saai kilometa itatu bu'ka
ku Yelusalemu.
19 Ayahudi bambone baaisi kwa Malita na
Malia, li'nga kwali'yali'ya kwo wi'li'kwa na
mwasa wabe.
20 Bai, Malita paayu'wine panga Yesu endaisa,
ngankwi'ndi'lya na kumpokya, lakini Malia aai-
gali nnyumba.
21 Malita ngammakia Yesu, “Bwana, ukabage
pano, mwasangu' alu'e waali!
22 Lakini ata nambi'yambi' ndangite panga
sosoti saulu'a kunnu'ba Nnu'ngu', alu'a kupeya.”
23 Yesu ngammakia, “Mwasago alu'a yu'ka.”
24 Malita ngannyangwa, “Ndangite panga alu'a
yu'ka lisu'ba lya kuundi'la, pabaayu'ka bandu
boti.”
25 Yesu ngammakia, “Nenga nga na uyu'ki na
ukoto. Ywaniu'bi'lya nenga ata mana awile, alu'a
lama,
26 na kila ywatama nkati yangu' na kuniu'bi'lya
katu awaali. Buli, wendau'bi'lya ago?”

27 Malita ngammakia, “Elo Bwana! Nenga nendau'bi'lya panga wenga nga wa Kilisitu, Mwana wa Nnu'ngu', yu'lu' ywaaisa padunia.”

Yesu ali'la moli

28 Bu'ka po baya go, Malita aayi'i kunkema Malia nku'we, pandu pakisake na kummakia, “Mwalimu abile pano endakukema.”
29 Naywembe paayu'wine nyo, popopo ngakatuka na kunnyendelya Yesu.
30 Yesu aabile anayingyali mukilambo, ila aabile balo papalu'palu' paakwi'ndi'lilwe na Malita.
31 Bai, Ayahudi babaabile panyumba pamope na Malia kabanni'yali'ya, pabamweni akatwike no pita panja kiyu'ngu'ya, ngabanki'ngama. Bakitage panga apala yenda lombola ku'lu' kulisiko.
32 Bai, Malia paaikite pandu palu' Yesu paabile na kummona, aakilikite pai' na kummakia, “Bwana, ukabage pano, mwasangu' apewaali!”
33 Yesu paamweni Malia kali'la, na balu' Ayahudi babaaisi pamope nakwe kabali'la kai', lwampatike lwu'ngu' pamwoyo no nyopa.
34 Bu'kapo ngaalaluya, “Mwammi'i kwaku'?” Ngabammakia, “Bwana, so linge.”
35 Yesu aali'i moli.
36 Bai, Ayahudi ngababaya, “Mulinge mu'lu' mwaampendile!”
37 Lakini bi'ngi' babe ngababaya, “Buli, ayu' nga ywantepwile minyo yu'lu' mbulibuli, aakotwike buli kumpanga Lasali kaneawe?”

Yesu annyu'ya Lasali

38 Bai, Yesu nganyopa kai' pamwoyo wake,
ngaika pa lipango lyo sikya lyaliwi'ki'lilwe na
liwe.
39 Yesu ngabaya, “Mulibu'ye alyo liwe.” Malita,
ywaabile nnu'mbowe malemu, ngammakia,
“Bwana, atumbwile nunga, kwa mwanjaa li'no
lisu'ba lyene nsese bu'ka pasikilwe!”
40 Yesu ngammakia, “Buli, nakubakiyeli panga
mana uu'bi'lile, ulu'a kuubona utukupu wa
Nnu'ngu'?”
41 Bai, ngabalibu'ya li'lu' liwe. Yesu
ngatu'ndu'bi'ya minyo gake kunani, kabaya,
“Tati', nendakunsukulu kwa mwanjaa mwenga
mwendanipi'kania.
42 Masu'ba goti ndangite panga mwenda-
nipi'kania. Lakini nilongei aga goti kwa kitumbu
sa bandu bababile pano li'nga nabembe bau'bi'li
panga mwenga nga munitumike.”
43 Paayomwi longela go, ngakema kwa lilobe
liku'lu', “Lasali, upite panja!”
44 Yu'lu' ywaai awile ngapitya panja, ku'no
atabilwe sanda mmagu'lu' na mmoko, na ku-
minyo yake kuwi'ki'lilwe. Yesu ngaabakia, “Mu-
mundwe, munneke ayende.”

Ndi'la ya kummulaga Yesu
(Mat 26:1-5, Mal 14:1-2, Luk 22:1-2)

45 Bai, Ayahudi bambone babaaisi kwa
Malia, pabagabweni galu' gaagapangite Yesu,
ngabamwu'bi'lya.
46 Lakini bi'ngi' babe ngabayenda kwa Mafal-
isayo kwabakia likowe lyo lyaapangite Yesu.

47 Kwa nyo Api'ndo ba dini na Mafal-
isayo ngabakema kitamo sa Balasa Liku'lu' lya
Ayahudi, ngababaya, “Tupange buli? Mundu
yu' alaya myasu yambone. 48 Mana tunnei bai,
bandu boti bapakumwu'bi'lya, na Aroma baalu'a
isa alabiya nyumba ya Nnu'ngu' witu na nni'ma
witu!”
49 Apo yumo ywabe ywakemelwa Kayafa,
ywembe aai mpi'ndo nku'lu' ywa dini mwaka
wo, ngaabakia, “Mwenga mutangiteli kili'be
sosoti!
50 Buli, mwibonali kwinu panga male mundu
yumo awee paali pa bandu, kulikoni nni'ma woti
ulangamiswe?”
51 Ywembe aalongei nyo kwo penda mwene lili,
ila kwa mwanjaa aai mpi'ndo ywa dini mwaka
wo, aatilondwa panga Yesu alu'a waa paali pa
bandu ba nni'ma wake,
52 kai', kiwo sake kwa kitumbu sa abo baili, ila
li'nga kwalu'mbania pamope bana ba Nnu'ngu'
babasengemwanike.
53 Bai, tumbulya lisu'ba lyo alongosi ba
Kiyahudi ngabapala ndi'la ya kummulaga Yesu.
54 Kwa nyo Yesu atyangiteli pa bandu ba
Kiyahudi, ila aabu'i po yenda papipi na lubele,
mukilambo sakikemelwa Eflaimu. Ngatama kwo
pamope na banamasi' bake.
55 Si'li'ku'si'li'ku' ya Pasika kwa Ayahudi
yaai kaiegelya, na bandu bambone baayi'i ku
Yelusalemu li'nga bakaipeleteye kwa Pasika yo.
56 Bai, bandu ngababa kabampala Yesu. Nabe-
mbe pabakongolekine pandu pamo munyumba
ya Nnu'ngu', ngabalaluyana, “Muwasa buli?

Ibonekana panga aisali katu musi'li'ku'si'ku' au lili?”
57 Api'ndo ba dini na Mafalisayo baapiyite amuli panga mundu mana atangite kwabile Yesu, alete abali li'nga bammoywe.

12

Yesu apakayilwa mauta ganannungya

1 Masu'ba sita kaiegelya Pasika, Yesu aayi'i Betania kwaatamage Lasali, yu'lu' ywaayu'yilwe na Yesu bu'ka kuuwi'li.
2 Akwo ngabankemya kilyo sa kitamwiyo, naywembe Malita aabile kaabi'kya wiso. Lasali aabile yumo ywa balu' babaabile pamesa pamope na Yesu.
3 Bai, Malia ngatola lisinda lya lita ya mauta ganannungya ga naldo ga bei ngu'lu', ngampakaya Yesu mmagu'lu' na kugaponwa kwa nywili yake. Nyumba yoti ngaitwi'lya lumba lunannungya.
4 Bai, Yuda Isikalioti, yumo ywa banamasi' ba Yesu ywembe ngaywaalu'a kunsongya, ngabaya,
5 “Kwa mwanjaa namani mauta ganannungya ga gasomwa pi'mi'yi'lwa kwa mbanje ya dinali mya itatu, na mbanje yo peyelwa aki'ba?”
6 Aabaite nyo, kwenda aabi'ki kiya aki'ba li, ila kwa mwanjaa aabile mmi'ki wa mabi'ko na aai mmwi, na aitolyage mali bu'ka mumabi'ko.
7 Lakini Yesu ngabaya, “Munneke kanemunsuluye ayu' mau', kwa mwanjaa aagabi'kite mauta kwa lisu'ba lyo sikilwa kwangu'.
8 Aki'ba mubile nabo masu'ba goti, lakini mwaalu'a baali nanenga masu'ba goti.”

Panga ndi'la ya kummulaga Lasali

9 Ayahudi bambone pabaayu'wine panga Yesu
aai ku Betania, baaikite kwo kwenda kum-
mona Yesu baili, ila li'nga kummona Lasali
ywaayu'yilwe bu'ka kuuwi'li.
10 Api'ndo aku'lu' ba dini ngabaamwa kummu-
laga Lasali kai',
11 kwa kitumbu sa Lasali Ayahudi bi'ngi'
baamwu'bi'li Yesu, paali pa kwau'bi'lya alongosi
ba dini yabe.

Yesu ayingya ku Yelusalemu kwo napusika (Mat 21:1-11, Mal 11:1-11, Luk 19:28-40)

12 Pammalau' yake kipi'nga kiku'lu' sa bandu
babaaisi kusi'li'ku'si'li'ku' baayu'wine panga
Yesu ai mundi'la isa Yelusalemu.
13 Ngabatola ndambi' ya mitende, pita panja
yenda kunkwi'ndi'lya, ngabau'bu'ya malobe
kababaya,
“Nnu'ngu' alumbilwe! Ayaliwe aywo ywaisa kwa
lina lya Bwana.
Ayaliwe nkulungwa wa ku Isilaili.”
14 Yesu ngampata mwana mbu'nda yumo,
ngau'bu'ka panani yake kati Maandiko
mwagabaya.
15 “Kanemuyogope mwa ba kilambo sa Sayuni!
Linguli, nkulungwa winu
au'bwike mwana mbu'nda endaisa!”
16 Patumbu banamasi' bake baakwipwili
makowe ga, lakini Yesu paakwi'yilwe, apo
ngabaku'mbu'kya panga ago gaandikilwe kwa
ywembe na aapangilwe ywembe.
17 Kipi'nga sa bandu balu' babaai pamope
na Yesu paankemite Lasali bu'ka mulisiko,

na kunnyu'ya bu'ka kuuwi'li, baayendeli kunkong'ondelya.
18 Kwa nyo kipi'nga sa bandu nga-
bankwi'ndi'lya, kwa mwanjaa boti baayu'wine
panga Yesu ngaywapangite mwanju wo.
19 Bai, Mafalisayo ngababakiana, “Mwen-
dalola? Tukombwali panga sosoti! Mulinge,
dunia yoti inki'ngama ywembe!”

Bi'ngi' ba Agiliki bapala kummona Yesu

20 Kwaabile na Agiliki nsi'si' mwa balu'
bandu babaayi'i Yelusalemu kilikita nsimu wa
si'li'ku'si'li'ku'.
21 Abo ngabannyendelya Pilipi, mwenekaya wa
Betisaida mu Galilaya, ngabammakia, “Bwana,
tulu'ba kummona Yesu.”
22 Pilipi ngayenda kummakia Andelea, na boti
abi'li' ngabayenda kummakia Yesu.
23 Yesu ngaabakia, “Saa yo kwi'yi'lwa Mwana
wa Mundu iikite!
24 Kakape nimmakianga, lupeke lwa ngano
mana lunatu'mbu'kyali mubwi' no waa, lwaigala
kati lupeke kisake bai. Lakini mana luwile
lwaapiya mbeyu yambone.
25 Ywapenda maisa gake, alu'a gaobeya,
ywagasukya maisa gake mudunia yi'no, alu'a
gali'ndi'la mpaka muukoto wangayomoka.
26 Ywapala kunitumikiya apalikwa
aniki'ngame, li'nga popoti palu' panibile nenga,
ngapaalu'a ba na ntumisi wangu'. Mundu mana
kanitumikiya, Tati' bangu' baalu'a kumwisimu.

Yesu alongelya kwa kiwo sake

27 “Nambi'yambi' loo yangu' ibile na ntenyo,
nilongele ki'li'? Buli, nibaye, ‘Mwa Tati' ninnu'ba
munikosopoli bu'ka saa yi'no?’ Lili, kwa mwan-
jaa nga kitumbu saniisilile.
28 Tati' mulikwi'ye lina linu.” Apo lilobe
ngaliyu'wanika bu'ka kunani, “Nilikwi'yite, na
naalu'a likwi'ya kai'.”

29 Ipi'nga ya bandu yayaayi'mi po, yaayu'wine
lilobe lyo, na bi'ngi' babe ngababaya, “Alyo lilobe
lya njai,” Lakini bi'ngi' ngababaya, “Aalongei
nakwe malaika!”
30 Lakini Yesu ngaabakia, “Lilobe lyo
linapityali kwa kitumbu sangu', ila kwa kitumbu
sinu.
31 Nambi'yambi' nga saa ya ukumu kwa dunia
yi', na mpi'ndo ywa dunia yi' alu'a taikulilwa
panja.
32 Nenga panatu'ndu'bi'yi'lwa panani ya
nni'ma, naalu'a kwauta bandu boti baise
kasangu'.”
33 Yesu aalongei nyo kalombolya kiwo saku'
saalu'a waa.

34 Bai, kipi'nga si'lu' ngakinnyangwa, “Twenga
tubakiyilwa na salya yitu panga Kilisitu alu'a
lama milele. Ukombwabuli baya Mwana wa
Mundu apalikwa tundu'bi'yi'lwa? Aywo Mwana
wa Mundu nga nyai?”
35 Yesu ngaabakia, “Balo pasene bweya ubile
pamope na mwenga. Mutyangange mubile nawo
awo bweya li'nga lubi'ndu' kanelumpatange,
kwa mwanjaa ywatyanga mulubi'ndu' atangiteli
kwayenda.

36 Bai, nsimu wamubile mubweya wu'no,
muu'bi'li bweya li'nga mupate panga mwabandu
ba mubweya.” Bu'ka po longela mayi'gi'yo go,
Yesu aatibu'ka no yu'ba kuutalu nabo.

Bandu ntu'pu' imani

37 Pamope no panga Yesu aapangite myanju
yoti yi' nnu'ngi' yabe, bembe bammwu'bi'lili.
38 Kwa nyo mayi'gi'yo gaabaite nnondoli ywa
Nnu'ngu' Isaya ngagatimya,
“Bwana, nyai ywau'bi'li mayi'gi'yo gitu?
Na uweso wa Bwana abakiyilwe nyai?”
39 Kwa nyo bakombwili u'bi'lya, kwa mwanjaa
Isaya aabaite kai',
40 “Nnu'ngu' atu'lwi minyo gabe na kwipanga
myoyo yabe ibe minonopau,
kanebalole kwa minyo gabe na kanebatange
kwa malango gabe,
kai' kanebanigalambuki, abaya Bwana,
li'nga nakane kwatepwa.”
41 Isaya aalongei mayi'gi'yo ga kwa mwanjaa
aaubweni utukupu wa Yesu, ngabaya makowe
gake.
42 Ata nyo, api'ndo bambone ba Kiyahudi
ngabamwu'bi'lya Yesu. Lakini kwa kitumbu sa
Mafalisayo, bannyi'ki'tili pa bandu kwo yogopa
bi'ngi'lwa munyumba ya kunnu'ba Nnu'ngu'.
43 Bembe baapendi lumbilwa na bandu kuliko
lumbilwa na Nnu'ngu'.

Yesu aaisi kwikosopolya dunia

44 Bu'kapo Yesu ngau'bu'ya lilobe lyake kabaya,
“Mundu ywaniu'bi'lya, aniu'bi'lya nenga baili, ila
amwu'bi'lya na yu'lu' ywanitumike.

45 Ywanibona nenga ammona yu'lu' ywanitumike.
46 Niisi mudunia panga na bweya li'nga boti babaniu'bi'lya kanebaigale mulubi'ndu'.
47 Ywagayu'wa mayi'gi'yo gangu', lakini kakotoka kamwa, nenga namukumuli, kwa mwanjaa naisali ukumu dunia ila kwikosopolya.
48 Ywakana kugakamwa mayi'gi'yo gangu', abile nakwe ywakumukumu. Liyi'gi'yo li'lu' lyanililongei nga akimu wake lisu'ba lya kuundi'la.
49 Nenga nalongelali kwa makakala gangu' namwene, ila Tati' babanitumike ngabaniamulise nibaye ki'li' na nilongele ki'li'.
50 Nenga ndangite panga amuli yake ileta ukoto wangayomoka. Nenga nibaya galu' bai Tati' gabaanilagile nigabaye.”

13

Yesu agu'lwa magu'lu' atumilwe

1 Lyaaigali lisu'ba limo nnu'ngi' lyo timya kwa si'li'ku'si'li'ku' ya Pasika, Yesu aatangite panga saa yake yo bu'ka mudunia no yenda kwa Tati' yaikite. Aapendi bandu bake babaai mudunia, kakape aapendi mpaka kuundi'la!

2 Bai, Yesu na banamasi' bake baai batami pakilyo sa kitamwiyo. Ibilisi aansopite Yuda, mwana wa Simoni Isikalioti, li'nga ansongi Yesu.
3 Yesu aatangite panga Tati' bampei kila kili'be, no panga aaumi kwa Nnu'ngu' na abukiya kwa Nnu'ngu'.

4 Bai, aabu'i pamesa, ngabi'ka pambwega
nganju yake, tola kitambala na kwitaba muki-
buno.
5 Bu'kapo ngayi'ya masi' mukibakuli, tumbwa
kwagu'lwa banamasi' bake magu'lu' na
kwaponwa kwa si'lu' kitambala saaitabite
nkibuno.
6 Bai, paamwiki Simoni Petili, Petili ngabaya,
“Bwana, upala kunigu'lwa nenga magu'lu'?”
7 Yesu ngayangwa, “Nambi'yambi' utangiteli
sanikipanga, lakini nnu'ngi' waalu'a kitanga.”
8 Petili ngammakia, “Wenga unigu'lwali
magu'lu' gangu' katu!” Yesu ngayangwa,
“Mana kaukana kukugu'lwa magu'lu' gako,
ulu'a lu'mbanali nanenga kai'.”
9 Simoni Petili ngannyangwa, “Bwana,
unigu'lwe, kai' magu'lu' baili, ila maboko gangu'
na ntwe.”
10 Yesu ngammakia, “Ywaau'gite ili'ngani ipa-
likwali uluwa ila magu'lu' bai, kwa mwanjaa
yi'ga yake ipeletike. Mwenga mupeletike ila
mwaboti lili.”
11 (Yesu aantangite yu'lu' ywapalage kun-
songya, kwa nyo ngabaya, “Mwenga mupeletike
ila mwabotili.”)
12 Paayomwi kwagu'lwa magu'lu' no wala kai'
ngu'bo yake, ngatama pamesa, ngaabakia, “Buli,
mulitangite likowe lyanimpangile?
13 Mwenga munikema ‘Mwalimu’ na ‘Bwana’,
mwenga mubaya kakape, kwa mwanjaa nga
nenga.
14 Bai, manaitei nenga ngana Bwana kai' na
Mwalimu ninng'u'lwangite mwenga magu'lu', na
mwenga mupalikwa gu'lwana magu'lu'.

15 Ninnayangite makowe ga li'nga namwenga
muyige mupange kati mwanimpangile.
16 Kakape nimmakianga, ntumisi nku'lu' li
kulikoni bwana wake, wala ntumilwa nku'lu' li
kulikoni yu'lu' ywantumike.
17 Bai, mana mugatangite ga, yapanga nantali
mana mwaagapanga.
18 “Aga ganigabaya kwenda ginu mwaboti li.
Nenga naatangite balu' banaasawile. Lakini
li'nga Maandiko Mapeleteu gatimi, ‘Yu'lu'
ywaalile kilyo sangu' agalambwike kunitangya.’
19 Nimmakiangite makowe ga gabile balo pitya,
li'nga pagaapitya mwau'bi'li panga nenga nga
naywembe.
20 Kakape nimmakianga, ywaampokya yu'lu'
ywanintuma, anipokya nenga na ywanipokya
nenga, ampokya yu'lu' ywanitumike.”

Yesu alondwa panga asongelwa (Mat 26:20-25, Mal 14:17-21, Luk 22:21-23)

21 Paayomwi longela go, Yesu aapatike ntenyo
muno pamwoyo wake, ngabaya mpu'la, “Kakape
nimmakianga, yumo ywinu alu'a nisongya!”
22 Banamasi' ngabalingana, wangali tanga
panga ywaku' ywannongelya.
23 Yumo ywa banamasi', ywaapendilwe na
Yesu, aatami papipi na Yesu.
24 Bai, Simoni Petili ngampu'ngya luboko yu'lu'
mwanamasi' no baya, “Nnokiye ammaya nyai.”
25 Mwanamasi' ywo ngaegelya papipi muno na
Yesu, ngannokiya, “Bwana, nga nyai?”
26 Yesu ngayangwa, “Yu'lu' ywanampeya
king'esu sa likati lyanisuyite, nga ywembe.” Bai,

ngaatola king'esu sa likati, ngakisuya, ngampeya Yuda mwana wa Simoni Isikalioti.
27 Yuda pakipokile king'esu so, Ibilisi ngannyingya. Bai, Yesu ngammakia, “Sopala panga ukipange kiyu'ngu'ya!”
28 Lakini ntu'pu' ata yumo ywa balu' babaatami palu' pamesa ywaatangite kitumbu sa kummakia nyo.
29 Kwa mwanjaa Yuda aabile mmi'ka mabi'ko, bi'ngi' babe bakitage panga Yesu ammakie api'me ili'be yaipalikwa kwa si'li'ku'si'li'ku', au iwesa panga ammakie akapiye sosoti kwa aki'ba.
30 Bai, Yuda paakitweti si'lu' king'esu sa likati, popopo ngapita panja. Na yaai kilo.

Amuli yayambi'

31 Bu'ka pa Yuda pitya panja, Yesu ngabaya, “Nambi'yambi' Mwana wa Mundu akwi'yilwe, naywembe Nnu'ngu' akwi'yilwe kwa ndi'la yake.
32 Na manaitei Nnu'ngu' akwi'yilwe kwa ndi'la ya Mwana, naywembe Nnu'ngu' ankwi'ya Mwana kiyu'ngu'ya kwa ndi'la yake mwene.
33 “Mwabana bangu', balo pasene baa pamope na mwenga. Mwaanipala, lakini nambi'yambi' nimmakia galu' ganaabakiye api'ndo ba Ayahudi. ‘Kwaniyenda mwenga mukombwali ika.’
34 Nimpeyanga amuli yayambi', Mupendane, kati nenga mwanimpendile mwenga, nyinyonyo na mwenga mupendane.
35 Mana mupendine, bandu boti baalu'a tanga panga mwenga nga mwabanamasi' bangu'.”

Yesu abaya panga alu'a kanilwa na Petili (Mat 26:31-35, Mal 14:27-31, Luk 22:31-34)

36 Simoni Petili ngannaluya, “Bwana uyenda
kwaku'?” Yesu ngannyangwa, “Kwaniyenda
nambi'yambi' ukombwali kuniki'ngama, lakini
waalu'a niki'ngama nnu'ngi' yake.”
37 Petili ngammakia, “Bwana, kwa mwanjaa
namani nikotoke kukuki'ngama nambi'yambi'?
Niyi'ki'tile waa kwa kitumbu sako!”
38 Yesu ngayangwa, “Buli, kakape uyi'ki'tile
waa kwa kitumbu sangu'? Kakape nikubakia,
njogolo ai balo bi'ka waalu'a nikana patatu!”

14

Yesu Ndi'la yo yenda kwa Tati'

1 Yesu ngaabakia, “Kanemube na kyukala
mumyoyo yinu. Mumwu'bi'lya Nnu'ngu', mu-
niu'bi'li na nenga.
2 Munyumba ya Tati' bangu' muutamo
mwambone. Ikapangage nyonyoli, nilu'e
kummakia. Nambi'yambi' niyenda
kummi'kyanga wiso muutamo.
3 Na mana niyi'i kummi'kya muutamo, naalu'a
buya kai' kuntolanga li'nga palu' panibile nenga,
na mwenga mwaabe.
4 Mwitangite ndi'la yo yenda akwo
kwaniyenda.”
5 Tomasi ngammakia, “Bwana, tutangiteli
kwauyenda, tukombwabuli kwitanga ndi'la?”
6 Yesu ngannyangwa, “Nenga ngana ndi'la,
ukakape na ukoto. Ntu'pu' ywakombwa yenda
kwa Tati' ila kwo pi'tya kasangu'.

7 Kwa mwanjaa munitangite nenga, mulu'a
kwatanga na Tati' bangu' kai'. No bu'ka
nambi'yambi', mwatangite kai' mwabweni."

8 Pilipi ngammakia, "Bwana, utulangili Tati',
na twenga yali'ngana."
9 Yesu ngammakia, "Nitami na mwenga kwa
masu'ba ga goti, nawenga Pilipi unanitangali?
Ywaanibweni nenga abweni na Tati'. Ukomb-
wabuli baya, 'Utulangili Tati'?'
10 Buli, uu'bi'lyali panga nenga nibi nkati
ya Tati', nabembe Tati' babi nkati yangu'?
Mayi'gi'yo ganimmakianga, nigalongelali kwa
utawala wangu'. Ila Tati' bababile nkati yangu'
bapanga lyengo lyabe.
11 Mupalikwa kuniu'bi'lya panibaya panga
nenga nibile nkati ya Tati' nabembe babile nkati
yangu'. Mana lili, muu'bi'li kwa mwanjaa ya
makowe ganigapanga.
12 Kakape nimmakianga, ywaniu'bi'lya alu'a
panga makowe ganigapanga nenga, kai' alu'a
panga maku'lu' muno, kwa mwanjaa niyenda
kwa Tati'.
13 Na sosoti samwaalu'a lu'ba kwa lina lyangu',
naalu'a kipanga, li'nga Tati' bakwi'yi'lwe nkati ya
Mwana.
14 Mana munilu'bite sosoti kwa lina lyangu',
naalu'a kumpangya.

Loo Mpeleteu

15 "Mana munipendile mwaalu'a kwikamwa
amuli yangu'.

16 Nanenga nilu'a kwalu'ba Tati', na bembe
baalu'a kumpeya Nnyangatiyi ywi'ngi' ywaalu'a
tama na mwenga milele.
17 Ywembe nga Loo ywa kakape. Dunia
ikombwali kumpokya kwa mwanjaa ikombwali
kummona wala kuntanga. Lakini mwenga
muntangite kwa mwanjaa atama na mwenga na
ai nkati yinu.
18 “Naalu'a kunnekali muuki'ba, naalu'a isa
kai' kasinu.
19 Balo pasene dunia yaalu'a nibonali kai',
lakini mwenga mwalu'a nibona. Kwa mwan-
jaa nenga nankoti, na mwenga mwapanga
mwaakoti.
20 Lisu'ba li'lu' palyaalu'a ika mwatanga panga
nenga nibile nkati ya Tati', na mwenga nkati
yangu', nanenga nkati yinu.
21 Ywapokya amuli yangu' na kwikamwa,
ywembe nga ywanipenda. Na ywanipenda
nenga, aapendelwa na Tati' bangu', nanenga
nalu'a kumpenda na kwilaya kasake.”
22 Yuda (yu'lu' Isikalioti li) ngammakia,
“Bwana, ukombwabuli kwilaya kasitu, lakini
kwa dunia lili?”
23 Yesu ngayangwa, “Mundu mana anipendile,
alu'a kamwa liyi'gi'yo lyangu'. Tati' bangu'
baalu'a kumpenda, na twenga twaalu'a isa
kasake no tama nakwe.
24 Ywakotoka kunipenda akamwali mayi'gi'yo
gangu'. Na mayi'gi'yo gamugayu'wine gangu' lili,
ila ga Tati' babanitumike.
25 “Nimmakiangite makowe ga nibile balo
pamope na mwenga,

26 lakini Nnyangatiyi, Loo Mpeleteu bembe
Tati' baalu'a kuntuma kwa lina lyangu', alu'a
kunnyi'gana kila kili'be na kunku'mbu'ki'yanga
goti ganammakie.
27 “Amani nendakunekya, nimpeyanga amani
yangu'. Nimpeyangali kati dunia mwaimpeya.
Kanemube na kyukala wala yogopa.
28 Mwaaniyu'wine mu'lu' mwanammakie,
‘Nendabu'ka kasangu' ila naalu'a buya kai'
kasinu.’ Kenda mukanipenda, mulu'e napusika
kwa mwanjaa niyenda kwa Tati', nabembe nga
aku'lu' pi'ta nenga.
29 Nimmakiangite makowe ga nambi'yambi'
gai balo pitya, li'nga pagaalu'a pitya mwapate
u'bi'lya.
30 Naalu'a longelali kai' na mwenga makowe
gambone, kwa mwanjaa mpi'ndo ywa dunia
yi'no endaisa. Ywembe ntu'pu' uweso kasangu'
nenga,
31 li'nga dunia itange panga napendi Tati',
nanenga nipanga mu'mu'lu'mu'lu' kati Tati'
mwabaaniamulise. Muyi'me, tubu'ke pano.”

15

Yesu nnjabibu wa kakape

1 “Nenga na kitepo sa nnjabibu wa kakape, na
Tati' bangu' nga ali'mi.
2 Kila lutambi' nkati yangu' lwalukotoka pam-
bika ywembe endalubu'ya, na kila lutambi'
lwalupambika aalupetulya, li'nga lupambike
munomuno.
3 Mwenga muyomwike petulilwa kwa li'lu'
liyi'gi'yo lyanimmakiyangite.

4 Mutame nkati yangu' nane nkati yinu.
Kati lutambi' mwalukotoka pambika pangali
tama mukitepo, nyinyonyo mwenga mukomb-
wali pambika pangali tama nkati yangu'.

5 “Nenga nga na nnjabibu, mwenga mwakin-
dambi'. Ywatama nkati yangu', nane nkati yake,
aywo aapambika munomuno, kwa mwanjaa
pangali nenga mukombwali panga kili'be sosoti.
6 Mundu ywoywoti ywakotoka tama nkati
yangu' aataikulilwa panja kati lutambi' lwalu-
taikulilwe no yu'ma. Bandu balutondwa na
kulutaikulya pamwoto lutinike.
7 Mana mutami nkati yangu' na mayi'gi'yo
gangu' nkati yinu, mulu'be sosoti samupala
mwapeyelwa.
8 Tati' bangu' baakwi'yi'lwa mana mwa-
pambika munomuno no panga mwabanamasi'
bangu'.
9 Nenga nimpendi mwenga kati Tati' mwaban-
ipendi nenga. Mutamange mulipendo lyangu'.
10 Mana mwaikolea amuli yangu' mwalu'a
tama mulipendo lyangu', kati nenga mwaniiko-
leyite amuli ya Tati' bangu' no tama mulipendo
lyabe.

11 “Nimmakiangite makowe gano li'nga pulaa
yangu' itame nkati yinu, na pulaa yinu itimi.
12 Amuli yangu' nga yi'no. Mupendane kati
mwanimpendangite mwenga.
13 Ntu'pu' upendo nku'lu' muno kuliko wa
mundu kuupiya bwu'mi wake kwa kitumbu sa
mambwiga bake.

14 Mwenga mwamambwiga bangu', mana
mwapanga kati mwanimwamulisa.
15 Mwenga ninkemangali kai' mwatumisi, kwa
mwanjaa ntumisi atangali sakipanga bwana
wake. Lakini nenga ninkemite mwenga mwa-
mambwiga, kwa mwanjaa nimmakiangite goti
ganigayu'wine bu'ka kwa Tati' bangu'.
16 Mwenga munisawili nenga, ila nenga
nganinsawi mwenga, na kuntuma muyende
mukapambike, itunda yo tamilika, nabembe Tati'
bampeya sosoti samwaalu'a kwalu'ba kwa lina
lyangu'.
17 Bai amuli yangu' kasinu nga yi'no, mupen-
dane.

Suki ya dunia

18 “Manaitei bandu ba padunia kabansukya
mwenga mutange panga baalongwi wi'ti' ku-
nisukya nenga.
19 Mukapangage mwabandu ba padunia,
bandu ba padunia balu'e kumpenda kati
mwabandu babe. Lakini kwa mwanjaa mwenga
mwabandu ba padunia li, ila nenga ninsawi
bu'ka padunia, kwa nyo dunia yenda kunsukya.
20 Muku'mbu'ki ganammakie, ‘Ntumisi nku'lu'
li kulikoni bwana wake.’ Kwa mwanjaa
baaniku'su'mbwi nenga, balu'a kunku'su'mbwa
kai' na mwenga, mana baalikamwi liyi'gi'yo
lyangu' baalikamwa kai' na linu.
21 Lakini ago goti baalu'a kumpangyanga
mwenga kwa kitumbu sa lina lyangu', mwanjaa
bantangiteli ywanitumite.

22 Ngakotoka isa no longela nabo, bapalage
bali na sambi, lakini nambi'yambi' bakombwali
kwikengya panga ntu'pu' sambi.
23 Ywanisukwa nenga, asukwa na Tati' bangu'
kai'.
24 Ngakotoka kugapanga kasabe makowe
gagaai ganapangilwali na mundu ywi'ngi', balu'e
bali na sambi. Lakini nambi'yambi' bagab-
weni ganigapangite baatinisukya nenga na Tati'
bangu' kai'.
25 Lakini bapangite nya li'nga mayi'gi'yo
gagaandikilwe musalya yabe gatimi, ‘Baanisuki
pangali kitumbu!’
26 “Paalu'a isa aywo Nnyangatiyi ywanalu'a
kuntuma kasinu bu'ka kwa Tati', aywo Loo
ywa kakape ywabu'ka kwa Tati', ywembe ywo
aanikong'ondelya.
27 Na mwenga mwanikong'ondelya kai' kwa
mwanjaa mwaabile nanenga bu'ka patumbu.”

16

1 “Nimmakiangite go li'nga mwaakane ku'bala
muimani yinu.
2 Bandu balu'a kummi'nga mwenga mu-
mayumba gabe ga kunnu'ba Nnu'ngu'. Kai'
nsimu wendaisa wa kila ywaalu'a kummulaga
mwenga, aakita antumikia Nnu'ngu'.
3 Baalu'a kumpangya go kwa mwanjaa baatan-
giteli Tati', wala banitangiteli nenga.
4 Bai, nimmakiangite makowe ga li'nga payaika
saa yake mwaku'mbu'ki panga nammakiangite.

Lyengo lya Loo Mpeleteu

“Nimmakiangiteli makowe gano bu'ka patumbu, kwa mwanjaa naabile pamope na mwenga.
5 Nambi'yambi' ninnyendelya ywanitumike, na ntu'pu' ata yumo ywanilaluya panga, ‘Uyenda kwaku'?’
6 Kwa mwanjaa nimmakiangite makowe go, myoyo yinu itwi'li manyingipalo.
7 Lakini nimmakianga, nantali yinu nenga niyende, mwanjaa mana nikotwike yenda, Nnyangatiyi aisali. Lakini mana niyi'i nalu'a kuntuma kasinu.
8 Naywembe paaisa alu'a kwakong'ondelya bandu ba padunia bu'kana na sambi, aki na ukumu ya Nnu'ngu'.
9 Bu'kana na sambi, mwanjaa baniu'bi'lyali,
10 bu'kana na aki, mwanjaa niyenda kwa Tati', namwe mwanibonali kai',
11 bu'kana na ukumu, mwanjaa mpi'ndo ywa dunia yi'no ayomwike ukumilwa.
12 “Nibinago maingi ga kummakianga, ila kwa nambi'yambi' mukombwali kugakomeya.
13 Lakini paalu'a isa aywo Loo ywa kakape alu'a kunnongoya muukakape woti, mwanjaa aalongelali kwa utawala wake mwene, ila aabaya gaagayu'wa na kummakianga gagalu'a isa.
14 Ywembe anikwi'ya nenga, kwa mwanjaa alu'a kummakianga galu' gaalu'a kugapata bu'ka kasangu'.
15 Goti gababilenago Tati' nga gangu', mwanjaa nibaite panga aywo Loo alu'a kummakianga galu' gaalu'a kugapata bu'ka kasangu'.

Nyopa no pulaa

16 “Balo masu'ba masene namwe mwanibonali, no bu'ka pa masu'ba masene kai' mwanibona.”
17 Apo bi'ngi' ba banamasi' bake ngabalaluyana, “Alombolya namani patubakia, ‘Balo masu'ba masene namwe mwanibonali, no bu'ka pa masu'ba masene mwanibona kai'?’ Kai' abaya, ‘Kwa mwanjaa nendayenda kwa Tati'!’ ”
18 Bai ngabalaluyana, “Alombolya namani pabaya, ‘Balo masu'ba masene?’ Tutangiteli alongela ki'li'.”
19 Yesu aatangite panga baapalike kunnaluya, bai ngaabakia, “Buli, mulaluyana galu' ganimmakie panga, ‘Balo masu'ba masene namwe mwanibonali, no bu'ka pa masu'ba masene mwanibona kai'?’
20 Kakape nimmakianga, mwenga mwali'la no lombola, lakini bandu ba dunia balu'a napusika, mwalu'a nyopa, lakini nyopa kwinu kwagalambuka panga pulaa.
21 Nnwawa pakomboka endanyopa kwa mwanjaa saa yake ya lwu'ngu' yikite, lakini mana akombwike aku'mbu'kyali kai' lwu'ngu' lwo kwa mwanjaa ya pulaa panga mundu abelekwile padunia.
22 Kai' mwenga nambi'yambi' mwendanyopa, lakini nalu'a kumwisilyanga kai', na mwenga myoyo yinu yatwi'lya pulaa, na pulaa yo ntu'pu' mundu ywaalu'a kwibu'ya kasinu.
23 Lisu'ba lyo mwanilaluyali sosoti. Kakape nimmakianga, sosoti samwalu'a kwalu'ba Tati' kwa lina lyangu' bampeyanga.
24 Mpaka nambi'yambi' munalu'bali sosoti kwa

lina lyangu'. Mulu'bange na mwenga mwapata li'nga pulaa yinu itimi.

Niisindike dunia

25 “Nimmakiangite makowe go kwa ngongo.
Lakini nsimu waaisa wanalongelali namwenga
kwa ngongo, ila nalu'a kummakianga mpu'la
abali ya Tati'.
26 Lisu'ba lyo mwalu'a lu'ba kwa lina lyangu',
na nimmakiangali panga nalu'a kunnu'ba Tati'
paali pinu mwenga,
27 mwanjaa ywembe endakumpenda mwenga,
kwa mwanjaa mwenga munipendi nenga na
mwu'bi'li panga nibu'ka kwa Nnu'ngu'.
28 Nenga naumi kwa Tati', isa mudunia, na
nambi'yambi' niileka dunia no ki'li'bu'kya kwa
Tati'.”
29 Bai banamasi' bake ngabammakia, “Kumbe!
Nambi'yambi' ulongela mpu'la wangali ngongo.
30 Nambi'yambi' tutangite panga wenga utan-
gite kila kili'be, na ntu'pu' kitumbu so laluyilwa
maswali na mundu ywoywoti, kwa nyo tuu'bi'lile
panga waumi kwa Nnu'ngu'.”
31 Yesu ngaayangwa, “Buli nambi'yambi'
mwu'bi'lile?
32 Nsimu wendaisa, kai' uikite wa mwenga
mwaboti talanganika kila mundu kwa kisake,
nanenga nalekelwa kisangu'. Lakini nenga nibali
kisangu' mwanjaa, Tati' bai pamope nanenga.
33 Nimmakiangite makowe gano li'nga mupate
ba na amani kwa mwanjaa mubile nkati yangu'.
Mudunia mwapata siki, lakini mwikase, nenga
niisindike dunia!”

17

Yesu alu'bya banamasi' bake

1 Yesu paayomwi longela go, aaloi kunani,
ngabaya, “Tati', yi'lu' saa yikite! Munkwi'ye
Mwana winu li'nga naywembe ankwi'ye.
2 Mwanjaa mwaampei mwana winu utawala
kwa bandu boti, li'nga apei ukoto wangayomoka
boti bamwampeile.
3 Na ukoto wangayomoka nga gu'no, kuku-
tanga wenga waubile kisako wa Nnu'ngu' wa
kakape, na kuntanga Yesu Kilisitu ywauntumike.
4 Tati', nenga ninkwi'yite pano padunia, niy-
omolile li'lu' lyengo lyamwanipeile nilipange.
5 Nambi'yambi', Tati', munikwi'ye nnu'ngi'
yinu kwa gu'lu' utukupu wanaabile nawo paya-
bile balo dunia umbilwa.
6 “Nimpangite mutanganikwe kwa bandu
bamwanipeile bu'ka mudunia. Baai bandu binu,
na mwenga mwanipei babe bangu', nabembe
balikamwile liyi'gi'yo linu.
7 Nambi'yambi' batangite panga kila samu-
nipeile kibu'kite kasinu.
8 Nenga napeile yi'lu' abali yamwanipeile,
nabembe baipokile, batangite panga kakape ni-
uma kasinu, na bendau'bi'lya panga ngamwaan-
itumike.
9 “Nalu'bya bo, niilu'byali dunia, ila nalu'bya
balu' bamwanipeile mwanjaa nga binu.
10 Boti banibile nabo nga binu, na binu nga
bangu', na utukupu wangu' ubonekine mwa
balu' bamunipeile.

11 Na nambi'yambi' niisa kasinu, nibileli kai'
mudunia, lakini bembe bai mudunia. Mwa
Tati' Mwaapeleteu! Kwa makakala ga lina linu
lyamunipeile, nilu'ba mwali'ndi'le li'nga babe
kili'be simo kati twenga mwatubile twabamo.
12 Panaabile nabo nenga, naatikwali'ndi'la kwa
makakala ga lina linu lyamunipeile. Nenga
naatikwali'ndi'la, ntu'pu' ata yumo ywaaobite ila
yu'lu' ywapalikwa langamiswa, li'nga Maandiko
Mapeleteu gatimi.
13 Bai, nambi'yambi' niisa kasinu, na ni-
baite makowe gano nibile balo padunia, li'nga
bakombwe ba nsawani mupula yangu'.
14 Nenga naapeile abali yako, nabembe ba
dunia ngabaasukwa, kwa mwanjaa bembe ba
dunia li, kati nenga mwanibileli ywa dunia.
15 Nilu'bali mwabu'ye mudunia, ila nilu'ba
mwali'ndi'le na yu'lu' nnau.
16 Bembe ba dunia li kati nenga mwanibile na
ywa dunia li.
17 Mwabi'ke wiso kwa ukakape, liyi'gi'yo linu
nga kakape.
18 Kati mwamunitumike mudunia, nanenga
kai' natumike bembe mudunia,
19 paali pa bembe nenga namwene niibi'ka
wiso kukutumikia, li'nga nabembe babi'ki'lwe
wiso muukakape.

20 “Nalu'byali abo bai, ila nalu'bya boti
babaalu'a niu'bi'lya bu'kana na abali yabe.
21 Nilu'ba boti babe kili'be simo, Tati'! Nilu'ba
babe nkati yitu kati mwenga mwamubile nkati
yangu' nanenga nkati yinu. Nilu'ba babe kili'be

simo li'nga dunia iu'bi'li panga mwenga nga mwamunitumike.
22 Nenga napei utukupu gu'gu'lu'gu'lu' wamwa-
nipeile, li'nga babe kili'be simo kati twenga
mwatubile twabamo,
23 nenga nibe nkati yabe, na mwenga mube
nkati yangu', nilu'ba babi'ki'lwe wiso no ba
kili'be simo, li'nga dunia itange panga mwenga
ngamwamunitumike na mwapendi bembe kati
mwamunipendi nenga.
24 “Tati', mbala abo bamunipeile babe pamope
nanenga palu' panibile li'nga baubone utukupu
wangu' wamwanipeile, kwa mwanjaa mwa-
longwi wi'ti' kunipenda ibile balo umbilwa
dunia.
25 Mwa Tati' Anogau! Dunia intangiteli, lakini
nenga nintangite. Bano bembe batangite panga
mwenga nga mwamunitumike.
26 Nimpangite mutanganikwe kwabe na nilu'a
yendelya panga nyo, li'nga upendo wamubile
nawo kasangu' ube nkati yabe, nanenga nibe
nkati yabe.”

18

Yesu endaboyolwa
(Mat 26:47-56, Mal 14:43-50, Luk 22:47-53)

1 Yesu paayomwi longela go, ngayenda pamope
na banamasi' bake. Baayi'i kwiyi' ya lukolongo
lwa Kedroni. Pandu po paai mukyati', Yesu
pamope na banamasi' bake ngabayingya mo.
2 Yuda ywaansongi Yesu, aapatangite pandu po
kwa mwanjaa Yesu akokotyage kwembana po na
banamasi' bake.

3 Bai, Yuda aakitweti kipi'nga sa asikali na
ali'ndi'li babaatumilwe na api'ndo ba dini na
Mafalisayo, ngaisa nabo mukyati' bapu'twile na
taa, yenge na yombo ngali'.
4 Yesu aatangite goti gagalu'a kumpata,
ngaayendelya na kwalaluya, “Mumpala nyai?”
5 Nabembe ngabannyangwa, “Yesu Nnasaleti.”
Yesu ngaabakia “Nga nenga” Nsongi Yuda aai
ayi'mi pamope nabo.
6 Bai, Yesu paabakiye, “Nga nenga,”
ngabaki'li'bu'kya nsu'gu' no tu'la pai'.
7 Yesu ngaalaluya kai', “Mumpala nyai?” Nga-
bannyangwa, “Yesu Nnasaleti.”
8 Yesu ngaabakia, “Nimmakiangite panga
nenga nga naywembe. Bai mana kamunipala
nenga, mwaleke banamasi' bangu' babu'kange.”
9 Agalongei go li'nga gatimi gaalongei, “Balu'
bawanipeile nimwobiyeli ata yumo.”
10 Simoni Petili abile na lipanga, bai ngal-
isolomwa, ngankata likutu lya kummalyo ntu-
misi ywa mpi'ndo ywa dini. Ntumisi ywo
akemelwage Malko.
11 Bai, Yesu ngammakia Petili, “Uki'li'bu'ye li-
panga lyako mulupata. Buli, nipalikwali nywelya
nnobo wa ngu'su'mbu' wabanipei Tati'?”

Yesu nnu'ngi' ya mpi'ndo nku'lu' wa dini

12 Kipi'nga sa asikali na mpi'ndo wabe pamope
na ali'ndi'li ba Ayahudi baammoywi Yesu, nga-
bantaba
13 na kumpeleka kwa Anasi nkiwe Kayafa,
ywaabile mpi'ndo nku'lu' wa dini mwaka wo.

14 Aywo Kayafa nga ywaabakiye api'ndo ba
Ayahudi panga nantali mundu yumo awee paali
pa bandu.

Petili ankana Yesu
(Mat 26:69-70, Mal 14:66-68, Luk 22:55-57)

15 Simoni Petili na mwanamasi' ywi'ngi'
baanki'ngime Yesu. Aywo mwanamasi' ywi'ngi'
atanganikwe kwa mpi'ndo ywa dini, kwa nyo
ayingi pamope na Yesu pangu'lu' munyumba ya
mpi'ndo ywa dini.
16 Lakini Petili aayi'mi panja, paniango. Bai,
aywo mwanamasi' ywaatanganikwe na mpi'ndo
ywa dini aapitike panja, ngalongela na mwi'nja
nni'ndi'li wa niango, ngaannyingia Petili nkati ya
luwa.
17 Aywo mwi'nja nni'ndi'la niango ngaan-
naluya Petili, “Buli, wenga nga yumo ywa bana-
masi' ba mundu yu'?” Petili ngammakia, “Nenga
lili!”
18 Atumisi na ali'ndi'li baakungine mwoto kwa
mwanjaa kwabile na mbepo, ngababa kabayota.
Naywembe Petili aayi'mi pamope nabo kayota
mwoto.

Mpi'ndo wa dini ampekeseni Yesu
(Mat 26:59-66, Mal 14:55-64, Luk 22:66-71)

19 Bai, mpi'ndo ywa dini ngannaluya Yesu
bu'kana na banamasi' bake na mayi'gano gake.
20 Yesu ngannyangwa, “Naalongei na kila
mundu pa bandu. Naatiyi'gana mumayumba ga
kunnu'ba Nnu'ngu' na munyumba ya Nnu'ngu',
pandu pabakwembana Ayahudi boti. Nalonge-
lali sosoti kwo iya.

21 Kwa mwanjaa buli unilaluya? Walaluye
babaayu'wine ki'li' sanaabakiye. Bembe batan-
gite sanaabakiye."
22 Paayomwi longela go nni'ndi'li yumo
ywaayi'mi na Yesu ngaanku'mbwa mbande
kabaya, "Unnyangwa buli nyo mpi'ndo ywa
dini?"
23 Yesu ngannyangwa, "Manaitei nilongei ki-
nanyata ubaye awo unyatau, lakini mana ni-
longei kinannoga, mboni wendaniku'mbwa?"
24 Bai, Anasi ngampeleka Yesu, abile ntabilwa,
kwa mpi'ndo ywa dini Kayafa.

Petili ankana Yesu kai'

25 Bai, Petili aayi'mi po kayota mwoto ngaban-
naluya, "Buli, wenga wa yumo ywa banamasi'
bake?" Ywembe ngakana, "Nenga lili!"
26 Yumo ywa atumisi ba mpi'ndo ywa dini,
nnongo wa yu'lu' ywaakatilwe likutu na Petili,
ngannaluya, "Buli, nakubwenili kukyati' pamope
nakwe?"
27 Petili ngakana kai', popopo njogolo ngabi'ka.

Yesu nnu'ngi' ya Pilato

28 Kindai' bulabula baantweti Yesu bu'ka kwa
Kayafa, kumpeleka kunyumba ya liwali. Lakini
baayingili nnyumba, kwa mwanjaa yingya
kwabe mu'lu' waai mwilo kwo lya kilyo sa
Pasika.
29 Kwa nyo, Pilato aatikwayendelya panja,
ngabaya, "Mubile na masitaka gaku' kwa mundu
yu'?"
30 Ngabannyangwa, "Ikapangage mundu yu'
apangiteli ulau tupelekunnetali kasako."

31 Pilato ngaabakia, “Muntole mwabene,
mukansenwe bu'kana na salya yinu.” Api'ndo
ba Ayahudi ngabannyangwa, “Twenga
tuyi'ki'ti'lwali kummulaga mundu ywoywoti.”
32 Yaapangilwe nyo li'nga gatimi mayi'gi'yo
gaalongei Yesu panga awaa kiwo saku'.
33 Pilato ngayingya kai' munyumba ya liwali,
ngaankema Yesu na kunnaluya. “Ati' wenga nga
Nkulungwa wa Ayahudi?”
34 Yesu ngannyangwa, “Buli, ago mayi'gi'yo
gako au bi'ngi' batikubakia abali yangu'?”
35 Pilato ngannyangwa, “Nenga na Nnyahudi
lili! Bandu bako na api'ndo ba dini yako
ngabakuletike kasangu'. Upangite ki'li'?”
36 Yesu ngannyangwa, “Ukulungwa wangu' wa
padunia li. Ikapangage ukulungwa wangu' wa
padunia yi'no, atumisi bangu' bapelenikengelya
kanenikamuyi'lwe mmoko ga api'ndo ba
Ayahudi. Lakini ukulungwa wangu' wa pano li.”
37 Apo Pilato ngammakia, “Wenga nga
Wankulungwa?” Yesu ngayangwa, “Wenga
ngawaubaya panga nenga nga Nankulungwa.
Nenga nibelekwi kwa kitumbu so, na kwa nyo
niisi mudunia kwabakia bandu abali ya kakape.
Kila mundu ywa ukakape aanipi'kania.”
38 Pilato ngaammakia, “Ukakape nga kili'be
gani?”

Yesu aukumilwa waa
(Mat 27:15-31, Mal 15:6-20, Luk 23:13-25)

Pilato paayomwi longela go, aapiti kai' panja,
ngaabakia Ayahudi, “Nenga nikibonali ata ki-
tumbu simo sa kunsitakya mundu yu'.

39 Lakini bu'kana na mayobelya ginu panga
nenga ninnyu'gu'lyange ntabilwe yumo masu'ba
ga Pasika. Bai, mupala ninnyu'gu'lyange Nku-
lungwa wa Ayahudi?”
40 Apo ngabapanga ndu'ti, “Ata! Ayu' lili, ila
Balaba!” Naywembe Balaba aai mpokonyoli.

19

Pilato apaya kunnyu'gu'lya

1 Bai, Pilato ngaamulisa Yesu aku'mbu'lwe
mikwasu.
2 Asikali ngabalu'ka kapiya ya mimimwa
na kunng'walika muntwe, ngabanng'walika na
nganju ya lukanda lwa sambalau.
3 Ngabaisa nnu'ngi' yake no baya, “Sikamu,
Nkulungwa wa Ayahudi!” Ngabanku'mbwa
mbande.
4 Pilato aapitike panja kai', ngaabakia, “Nin-
neta Yesu kasinu, li'nga mutange panga nikibwe-
nili kitumbu sa kumpanga aukumilwe.”
5 Bai, Yesu ngapita panja aweti kapiya
yailu'kilwe kwa mimimwa na nganju ya lukanda
lwa sambalau. Pilato ngaabakia, “Lolange!
Mundu wene nga aywo.”
6 Api'ndo ba dini na ali'ndi'li pabaamweni
baatu'ndu'biye malobe, “Ummambe! Ummambe
munsalaba!” Pilato ngaabakia, “Muntolange
mwabene mukammambe, kwa mwanjaa nenga
nikibonali kitumbu sosoti sa kumukumu.”
7 Ayahudi ngabannyangwa, “Twenga tubinayo
salya, no bu'kana na salya yo ipalikwa awee kwa
mwanjaa aaipangite Mwana wa Nnu'ngu'.”

8 Pilato paayu'wine mayi'gi'yo go ngayogopa
munomuno.
9 Bai, ngayingya nnyumba ya liwali kai' ngaan-
naluya Yesu, “Wenga wumi kwaku'?” Lakini
Yesu annyangwili.
10 Kwa nyo Pilato ngaammakia, “Ulongelali
nanenga? Buli, utangiteli panga nibile nawo
utawala wa kukuyu'gu'lya na wa kukubamba?”
11 Yesu ngannyangwa, “Wenga ubileli na
utawala wowoti kasangu', ila wu'lu' wopeyelwa
na Nnu'ngu'. Kwa mwanjaa ya yu'lu' ywanika-
mukiye kasako ai na sambi ngu'lu' muno.”
12 Bu'ka po, Pilato aai kapala ndi'la ya kun-
nekekea, lakini Ayahudi ngabapanga ndu'ti,
“Mana wannekekea mundu yu', wenga wamb-
wigalyeli Kaisali. Kila mundu ywaaipanga nku-
lungwa antaukya Kaisali!”
13 Bai, Pilato waagayu'wine mayi'gi'yo go ngan-
neta Yesu panja, bu'kapo Pilato ngatama pak-
iti'gu' sa ukumu, pandu papakemelwa “Sakafu ya
Maliwe” (kwa Kiebrania, Gabasa).
14 Yaai saa sita muntwekati lisu'ba lyo bi'ka
wiso kwa Pasika. Pilato ngaabakia Ayahudi,
“Ayu' nga nkulungwa winu!”
15 Lakini bembe bapangite ndu'ti, “Ummu-
lage! Ummulage! Ummambe munsalaba!”
Pilato ngaalaluya, “Buli, nimmambe nkulungwa
winu?” Api'ndo ba dini ngabannyangwa,
“Twenga ntu'pu' nkulungwa ila Kaisali!”
16 Pilato ngaakamukiya Yesu mmoko gabe
li'nga abambilwe.

Yesu abambilwa munsalaba
(Mat 27:32-44, Mal 15:21-32, Luk 23:26-43)

Bai, ngabantola Yesu.
17 Abu'i apu'twile nsalaba wake mpaka pandu
papakemelwa “Lipakala lya Ntwe” (kwa Kiebra-
nia Golgotha).
18 Apo nga pabammambite, pamope nakwe
baabambilwe bandu bi'ngi' abi'li', yumo
lwammalyo na ywi'ngi' kunki'ya, na Yesu
pakatikati.
19 Pilato aamulise liandikilwe lilu'nga
libi'ki'lwe panani ya nsalaba. Na lyembe
lyaandikilwe nnyinya, “Yesu Nnasaleti,
Nkulungwa wa Ayahudi.”
20 Ayahudi baalisomike lilu'nga lyo, kwa
mwanjaa apo paabambilwe Yesu paai papipi
na kilambo. Kai' lilu'nga lyo lyaandikilwe kwa
Kiebrania, Kiroma na Kigiliki.
21 Bai, api'ndo ba dini ngabammakia Pilato,
“Kaneuandike ‘Nkulungwa wa Ayahudi,’ ila
‘Ywembe aabaite, Nenga nga Nankulungwa wa
Ayahudi.’ ”
22 Pilato ngayangwa, “Ganiandike, niandike!”
23 Asikali pabaayomwi kummamba Yesu,
magu'bo gake ngabagabagana mapungu nsese,
lipungu limo kwa kila asikali. Kai' baatweti
na nganju yake, yayai mbuma wangali sonelwa
bu'ka kunani mpaka pai', yawesekineli baganika.
24 Abo asikali ngababakiana, “Kanetuipop-
wane, ila tuipangi mpumbe yapanga ya nyai.”
Likowe lyo lyapangilwe li'nga gatimi Maandiko
Mapeleteu gagabaya,
“Batibagana iwalo yangu',
na ngu'bo yangu' baipangi mpumbe.”
Amo nga mwabaapangite abo asikali.

25 Papipi na nsalaba wake Yesu baayi'mi mau' bake, nku'we mau' bake, Malia nnyumbowe Kleopa na Malia Makatalena.
26 Yesu paabweni mau' bake, na papipi yake ayi'mi yu'lu' mwanamasi' ywaampendile, ngaabakia mau' bake, “Mau'! Mulole, aywo nga mwana winu.”
27 Bu'kapo ngammakia yu'lu' mwanamasi', “Ulole aywo nga mau' bako.” Na tangu' saa yi'lu' aywo mwanamasi' antweti mau' bake Yesu atame kasake.

Yesu endawaa
(Mat 27:45-56, Mal 15:33-41, Luk 23:44-49)

28 Yesu pabweni panga goti gatimile, no li'nga Maandiko Mapeleteu gatimi, ngabaya, “Niminya nnyota.”
29 Apo paabile na bakuli lyalitwi'li kasiki. Bai ngabampeya kasiki kwa lutengo lwa malu'ba ga husopo, na kumwekekeya pankano wake.
30 Yesu paayomwi pokya yo kasiki ngabaya, “Gatimile!” Ngakotima na kwipiya loo yake.

Yesu aomelwa nkwa mumbau

31 Yaai Ijumaa, lisu'ba lyo bi'ka wiso kwa Sabato. Kwa nyo li'nga mitwi kaneitame munsalaba lisu'ba lya Sabato, mwanjaa lisu'ba lyo lyaai liku'lu', api'ndo ba Ayahudi baannu'bite Pilato magu'lu' ga abo bababambilwe gati'kwanilwe na mitwi yabe ibu'yi'lwe.
32 Bai, asikali baayi'i ti'kwana magu'lu ga yu'lu' ywa kumbito na yu'lu' ywenebi'li' babaabile babambilwe pamope na Yesu.

33 Lakini pabamwisili Yesu, baamweni panga
ayomokile, kwa nyo baanti'kwaniyeli magu'lu'.
34 Lakini asikali yumo aamwomite nkwa mum-
bau, popopo yapitike myai na masi'.
35 Ywaalibweni likowe lyo aatikong'ondelya na
ukong'ondeli wo wa kakape. Na atangite panga
alongela ga kakape li'nga mwenga muu'bi'li.
36 Likowe lyo lyaapangilwe kati mwagalongela
Maandiko Mapeleteu, “Ntu'pu' ata kyupa sake
simo sasalu'a ti'kwanilwa.”
37 Kai' maandiko gi'ngi' gabaya, “Baalu'a kun-
nola yu'lu' ywabaamwomite.”

Yesu endasikilwa
(Mat 27:57-61, Mal 15:42-47, Luk 23:50-56)

38 Bu'ka pa go, Yusupu, mwenekaya wa Ali-
mataya, aannu'bike Pilato annyi'ki'ti'ye kuubu'ya
ntwi wa Yesu. (Yusupu aai mumini wa Yesu,
lakini kwo iya, mwanjaa aayogopage api'ndo ba
Ayahudi). Bai, Pilato ngaannyi'ki'ti'a. Kwa nyo
Yusupu aayi'i kuubu'ya ntwi wa Yesu.
39 Nikodemo ywaannyendeli patumbu Yesu
lisu'ba limo kilo, aaisi apu'twile manemane
yaiyangabanike na ubani kyasi sa kilo salasini.
40 Bai, boti abi'li' ngabautola ntwi wa Yesu, na
kuubilingya sanda yaipakalilwe na mauta man-
juli bu'kana na Ayahudi mwabayobelile muusiki.
41 Apo paabambilwe Yesu paai na kyati', na
mukyati' so kwabile na lisiko lyalyabile linasikil-
wali mundu ywoywoti nkati yake.
42 Kwa mwanjaa lyaai lisu'ba lyo bi'ka wiso
Sabato kwa Ayahudi, na mwanjaa lisiko lyaai
papipi, ngabansika Yesu mo.

20

Lisiko lyabule

1 Jumapili kindai' bulabula, Malia Makatalena
aayi'i kulisiko, ngalibona li'lu' liwe lya paniango
wa lisiko libu'yilwe.
2 Bai, ngabutuka mpaka kwa Petili na kwa
yu'lu' mwanamasi' ywi'ngi' ywaapendilwe na
Yesu ngaabakia, “Bammu'yite Bwana kulisiko na
tutangiteli kwabammi'kite.”
3 Petili na yu'lu' mwanamasi' ywi'ngi' baayi'i
kulisiko.
4 Boti abi'li' baatibutuka lakini yu'lu' mwana-
masi' ywi'ngi' aabutwike muno kuliko Petili, kwa
nyo alongoli ika kulisiko.
5 Paalitike no lingulya nkati, aibweni sanda,
lakini aayingili nkati.
6 Simoni Petili ngaisa nsu'gu' yake
kanki'ngama, ngayingya mulisiko na amo
aibweni sanda,
7 na si'lu' kitambala saatabilwe Yesu muntwe.
Saabi'kilweli pamope na yi'lu' sanda, ila
saatikwi'kanilwa no bi'ki'lwa pandu pa kisake.
8 Bu'kapo yu'lu' mwanamasi' ywi'ngi' ywaa-
longoli ika kulisiko ngayingya nkati, ngabona,
ngau'bi'lya.
9 (Baai balo banagatangali Maandiko Mapele-
teu gagaabaite panga yapalikwe ayu'ke bu'ka
kwa awi'li.)
10 Bai, abo banamasi' baabuyangani kaya.

Yesu ampitya Malia Makatalena
(Mat 28:9-10, Mal 16:9-11)

11 Malia ayi'mi panja ya lisiko, kali'la. Paabile
balo kali'la aatilita no lingulya mulisiko,
12 ngaabona malaika abi'li' babaweti ngu'bo uu
batami palu' pabaaugonjike ntwi wa Yesu, yumo
kuntwe na ywenebi'li' kumagu'lu'.
13 Abo malaika ngabannaluya, “Mau', kwa
mwanjaa ki'li' muli'la?” Naywembe ngaabakia,
“Baubu'yite ntwi wa Bwana wangu', na nitan-
giteli kwababi'kite!”
14 Paalongelage go, aagalambuki nsu'gu',
ngammona Yesu ayi'mi, lakini aakwipwili panga
nga Yesu.
15 Yesu ngaannaluya, “Mau', muli'la ki'li'?
Mumpala nyai?” Malia akitage panga aywo
ngannolekeji wa kyati', ngaammakia, “Bwana,
manaitei wenga ngawaubu'yite ntwi wa Yesu,
unibakiye kwaubi'kite, nanenga nalu'a kuutola.”
16 Yesu ngammakia, “Malia!” Naywembe
Malia ngagalambuka, ngammakia kwa Kiebra-
nia, “Raboni!” (Lombolya “Mwalimu”).
17 Yesu ngammakia, “Upalikwali kunikamwa,
kwa mwanjaa ninayendali kunani kwa Tati'.
Lakini uyende kwa alongo bangu' ukabakiye,
‘Niyenda kwa Tati' bangu' na Tati' binu, Nnu'ngu'
wangu' na Nnu'ngu' winu.’ ”
18 Malia Makatalena ngayenda kwapeya abali
balu' banamasi' panga amweni Bwana, na aam-
makie nyo.

Yesu apitya banamasi' bake (Mat 28:16-20, Mal 16:14-18, Luk 24:36-49)

19 Kitamwiyo lisu'ba lya Jumapili, banamasi'
baabile bakwembine munyumba, na milyango

yaabile iyigalilwe kwa mwanjaa baayogopage api'ndo ba Ayahudi. Bai, Yesu ngaisa, ngayi'ma pakati yabe, ngaabakia, “Amani ibe kasinu!”
20 Paayomwi longela go, ngaalaya moko na lubau lwake. Apo banamasi' ngabapulaika muno kummona Bwana.
21 Yesu ngaabakia kai', “Amani ibe kasinu! Kati Tati' mwabanitumike nenga, nanenga nintuma mwenga.”
22 Paayomwi longela go, ngaayulya na kwabakia, “Mupokyange Loo Mpeleteu.
23 Mana mwaasamya bandu masambi gabe, basamilwa. Mana mwaasamyali, basamilwali.”

Yesu na Tomasi

24 Tomasi (ywakemelwa Mapaga), yumo ywa balu' kumi' na abi'li', aabileli pamope nabo paaisi Yesu.
25 Bai balu' banamasi' bi'ngi' ngabammakia, “Tumweni Bwana.” Tomasi ngaabakia, “Mana ngotwike kugabona mabai ga misumali mumoko gake no yi'ya lukonji lwangu' palu', kai' yi'ya luboko lwangu' mulubau lwake naau'bi'lyali katu.”
26 Bai, bu'ka po pi'ta masu'ba manane abo banamasi' baabile kai' pamope mu'lu' nnyumba, na Tomasi aai pamope nabo. Milyango yaai iyigalilwe, lakini Yesu ngaisa, ngayi'ma pakati yabe, ngabaya, “Amani ibe kasinu!”
27 Bu'kapo ngammakia Tomasi, “Ulete lukonji lwako pano, ugalole moko gangu'. Ulete luboko lwako ukaluyi'i mulubau lwangu'. Kaneube na kyukala, ila uu'bi'li!”

28 Tomasi ngannyangwa, “Bwana wangu' na
Nnu'ngu' wangu'!”
29 Yesu ngaammakia, “Buli, uu'bi'lya kwa
mwanjaa unibweni? Nantali yabe balu' bangali
kunibona, lakini bau'bi'lile.”

Binia kwa kitabu

30 Yesu aapangite kwa banamasi' bake myasu
yambone, yi'ngi' iandikilweli mukitabu si'no.
31 Lakini yi'no iandikilwe li'nga mupate u'bi'lya
panga Yesu nga Kilisitu, Mwana wa Nnu'ngu', no
kwo u'bi'lya mupate ba na ukoto kwa makakala
ga lina lyake.

21

Yesu apitya banamasi' saba

1 Bu'ka pa go, Yesu aatikwapitya kai' banamasi'
bake mbwega ya litanda liku'lu' lya Tibelia.
Aapiti nyinya.
2 Simoni Petili, Tomasi (ywakemelwage Ma-
paga), Natanaeli mwenekaya wa Kana Galilaya,
bana abi'li' ba Zebedayo na banamasi' bake
bi'ngi' abi'li' baai pamope.
3 Simoni Petili aatikwabakia, “Niyenda loba
omba.” Nabembe ngabammakia, “Na twenga
tulu'a longwana nawenga.” Bai, ngabayenda
u'bu'ka ngalaba, lakini kilo so baapatikeli sosoti.
4 Kakutumbwa saa, Yesu aayi'mi mbwega ya
litanda liku'lu', lakini banamasi' baatangiteli
panga aai nga ywembe.
5 Bai, Yesu ngaalaluya, “Mwansembe, muna-
patali omba boboti au buli?” Bembe ngaban-
nyangwa, “Ata! Tunapatali kili'be.”

6 Yesu ngaabakia, “Mutumbukiye lupi'li'li' lwingo lwa kummalyo ga ngalaba na mwenga mwapata omba.” Bai, ngabatumbukia no pata omba bambone, ata baakombwili uta kai' kwa nnyolokano wa omba.

7 Apo yu'lu' mwanamasi' ywaapendilwe na Yesu ngaammakia Petili, “Nga Bwana!” Simoni Petili paayu'wine panga nga Bwana, ngawala kiwalo sake (mwanjaa aaweti ngu'bo ya lyengo bai), ngau'mbya mumasi'.

8 Lakini balu' banamasi' bi'ngi' baaisi kumbwani kwa ngalaba ku'no kabauta lupi'li'li' lwalutwi'li omba, baabileli kuutalu na kuuyu'mu', ila baai meta mya bu'ka muntengo.

9 Pabaaikite kuuyu'mu' baubweni mwoto wa makala ukunganilwe na panani yake paabi'kilwe omba na likati.

10 Yesu ngaabakia, “Muletange pano omba bi'ngi' ba balu' bamulobite.”

11 Bai, Simoni Petili ngau'bu'ka mungalaba, aatiuta lu'lu' lupi'li'li' mpaka kuuyu'mu' lwalwabile lutwi'lile omba aku'lu' 153. Baatiyolokana, lakini lupi'li'li' lwakutwanikeli.

12 Yesu ngaabakia, “Mwisange samulabuke.” Ntu'pu' ata yumo ywabe ywaalowite kunnaluya, “Wenga nga wanyai?” Mwanjaa baatangite aai Bwana.

13 Yesu ngaisa, ngatola likati, ngaapeya, apangite nyinyonyo na balu' omba.

14 Yi'no yaai pampanda patatu Yesu kwaapitya banamasi' bake tangu' yu'ka bu'ka kuuwi'li.

Yesu na Petili

15 Pabayomwi lya, Yesu ngannaluya Simoni
Petili, “Simoni mwana wa Yoani! Buli,
unipendile nenga kulikoni mwabanipenda ba?”
Naywembe ngayangwa, “Elo Bwana, utangite
panga nenga nikupendile.” Yesu ngammakia,
“Wakote bana ngondolo bangu'.”
16 Bu'kapo ngammakia pampanda pabi'li', “Si-
moni mwana wa Yoani! Buli, unipendile?”
Petili ngannyangwa, “Elo, Bwana, utangite panga
nikupendile.” Yesu ngammakia, “Wakote ngon-
dolo bangu'.”
17 Ngannaluya pampanda patatu, “Simoni
mwana wa Yoani! Buli, unipendile?” Apo Petili
aatinyopa kwa mwanjaa aalaluyilwe patatu,
“Unipendile?” Ngammakia, “Bwana, wenga
utangite goti, panga nenga nikupendile.” Yesu
ngammakia, “Wakote ngondolo bangu'.
18 Kakape nikubakia, pawaabile wamwin-
sembe wayobeli kwitaba lunga no yenda kwok-
woti kwopala. Lakini pawapanga wang'oi wag-
oloya moko gako, na mundu ywi'ngi' alu'a kutaba
na kukupeleka kwaupendili yenda.”
19 (Kwo longela nyo alayite Petili mwaalu'a
waa na kunkwi'ya Nnu'ngu'.) Bu'kapo ngam-
makia, “Uningi'ngame.”

Yesu na yu'lu' mwanamasi' ywi'ngi'

20 Apo Petili ngagalambuka, ngammona yu'lu'
mwanamasi' ywaapendilwe na Yesu kaki'ngama.
(Ayu' mwanamasi' nga yu'lu' pa kilyo sa kita-
mwiyo atamage papipi muno na Yesu na kun-
naluya, “Bwana nga nyai ywaalu'a kusongya?”)

21 Bai, Petili paamweni ywo, ngannaluya Yesu,
“Bwana, na yu'no buli?”
22 Yesu ngannyangwa, “Mana kanipala alame
mpaka panaaki'li'bu'ka, wenga ga ki'li'? Wenga
uniki'ngame nenga.”
23 Bai, likowe lyo lyaabambite kwa balu'
aumini panga mwanamasi' ywo aawali. Lakini
Yesu ammakieli panga mwanamasi' ywo
awaali, ila, “Manaitei kanipala alame mpaka
panaaki'li'bu'ka, wenga ga ki'li'?”
24 Ayu' nga yu'lu' mwanamasi' ywaagabweni
makowe ga na kugaandika. Na twenga tutangite
panga gaagalongei nga kakape.

Kuundi'la

25 Kubile makowe gi'ngi' maingi gaapangite
Yesu, ikapangage gaandikilwe goti, limo bu'ka
pa li'ngi', nengite ata dunia yene ilu'e li'nganali
kwibi'ka itabu yaipalage andikilwa.

Injili ya Yesu
Matumbi: Injili ya Yesu Mwaiandikilwe na Luka
Portions

copyright © 2017 Pioneer Bible Translators

Language: Matumbi

Contributor: Pioneer Bible Translators

For more information, visit pioneerbible.org.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 May 2025 from source files dated 14 May 2025
82b7e8f8-3527-586f-8e99-1862b2f2e12c